

GODZINA (1262) *sb f*

o oraz a jasne (w tym w a 5 r. błędne znakowanie).

sg *N* godzina (183). ◇ *G* godziny (434). ◇ *D* godzinie (3). ◇ *A* godzinę (193) [w tym: -e (8)]. ◇ *I* godziną (4). ◇ *L* godzinie (130). ◇ *V* godzino (4). ◇ *pl N* godziny (21). ◇ *G* godzin (144) [w tym: -ń (1)]. ◇ *A* godziny (80). ◇ *I* godzinami (3); -ami (2), -(a)mi (1). ◇ *L* godzinach (26); -ach (19), -äch (1), -(a)ch (6); -ach : -äch *WujJud* (6 : 1). ◇ *V* godziny (1). ◇ *du N* (*cum nm*) godzinie (2) *RejKup* c7v, *BielKron* 433. ◇ *A* (*cum nm*) godzinie (33) *LibLeg* 10/147, *FalZioł* I 31a, 34a, 45a, 46c, 51b, 76b, 80d, 87b, 103b, II 4c, 19d, III [3²]a, V 39, 73, 77, 83v, 90, 97v, 101v, *BibRadz Act* 19/34, *BielKron* 263, 447, *SienLek* 10v, 121v, 141v, *LeovPrzep* E, *Mącz* 8b, *BudNT Act* 19/34, *SkarŻyw* 76, 455, 528, *WujNT Act* 19/34. ◇ *I* (*cum nm*: trzema) godzinoma (1) *GórnDworz* S4v.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

1. Okres czasu wynoszący dokładnie lub w przybliżeniu dwudziestą czwartą część doby; hora *Murm*, *Mymer*¹, *Mącz*, *Calep*; *horarium Mącz*; *horarium spatium Cn* (426) : *Murm* 14; *Mymer*¹ 3; A przychodzi że noc dniowi równa w godzinach bywa. *FalZioł* V 54; *BielŻyw* 135; *HistAl* A3; *Mącz* 158a; *GórnDworz* Cc7v; *ModrzBaz* 80v; Duci y tych tho takich używają wedle potrzeby dni kilkonaście/ czasem też y więcej/ począwszy od mniej godzin/ á do więcej ku środku używania/ poštěpując *Oczko* 17; od których [*Ptolomeusa i Alfonsa*] Kopernik trózkę różny licząc 365/ godzin 6/ minut 9/ secund 29; óny godziny łtaczając/ dzień łye zdał przyrzątać. *Oczko* 29v, 27v, 28; *KochPhaen* 20; Ale gdy co komu miło/ Trudno wytrwać y czas mały: Godziná tám iák rok cały. *KochPieś* 25; *Calep* 487b; *GrabowSet* E.

godzina czego (1): woleli dla godziny roskoľzy márney/ ciebie Bogá łwego gniewać *SkarKaz* 7a.

W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (51): *Horarius. Einer łtund lang Yedna godzyna długa. Murm* 14; Tamo będzie iedna godzina w mece ciężłłá/ niżli tu na tym łwiecie łto lát *OpecŻyw* 191v; *BartBydg* 70; *FalZioł* V 65v; *RejKup* c7v; *RejWiz* 137; Rzekł Ezáialf/ áto známię obieray ktore chcelz s tych/ ielłi łłonce dzyełięć godzin álbo łłopniow ma poštěpic ná zad *BielKron* 89v; tám też lećie bywa tylko dwie godzinie nocy. *BielKron* 433, 411v; *Mącz* 158a [2 r.], 433a; *HistRzym* 81v, 91v; *RejPos* 128; Naprzod że o czterdziełci dniách połtu powiedaćie/ á Ireneus o czterdziełci godzinách mowi. *WujJud* 194, 194, 194v; *BudNT Luc* 22/59; Tuć ia trudno powiedzieć mam/ wielę godzin z rázu/ y potym/ á iákó czas długi/ w Cieplicach łiedzieć małz/ ponieważ áni ciebie/ áni twę y choroby nie znam. *Oczko* 27, 9, 27v, 29v [3 r.], [41]v; Rok ma w łobie Miełięcy 12. Niedziel 52. y dzień ieden. Dni 365. y 6. godzin. *LatHar* ++7, 80; *WujNT* 102 *marg*, *Luc* 22/59; *VotSzl* B3. Cf *Wyrażenia, Zestawienia*.

Frazy: »co godzina« (13): Boć to łám czuię że mię pán co godzina to więcej y zatwardzł *MurzHist* Hv; *BielKom* F8; *BielKron* 210v, 309v; In horas commutare, Co godziná to ynlzey myłli być *Mącz* 239b; *Oczko* 9; *GórnRozm* A3v; *ActReg* 160; *LatHar* 27; *SkarKaz* 7b; *VotSzl* D4; *PaxLiz* C3v; *SkarKazSej* 660a.

peryfr. »uzdy kładą na słoneczne konie godziny« = *dzień wstaje, łwita* (1): GDy vzdy kładą/ ná łłoneczne konie/ Godziny: noc łkraca Switánie: á po łtronie Włzelkiey/ łwiatłem połłaca Niebo/ y łłakom/ hoyność ozdob wraca. *GrabowSet* K4v.

»więcej niż godzina [jest]« (1): iużci vmarl odwałfych rąk więcéy niż godzina *OpecŻyw* 152v.

»wyszła (a. przeszła), minie godzina« = *abiit hora Mącz; intervallum fit horae unius Vulg* [szyk zmienny] (6 : 1): Po obiedzie zalię nie ielć azby łzełć godzin wyłzłó. *FalZioł* V 65v; *RejKup* c7v; Nizli to wyrzékł godziná przełzłá. *Mącz* 104c, 158a; *BudNT Luc* 22/59; *WujNT Luc* 22/59; Ták żywot náłz vltáwicznie we dnie y w nocy do śmierci bieży/ áz przybieży/ ták iż co minie godziná/ to iuż godziná bliższy śmierci. *WysKaz* 45.

Zwroty: »godziny nie omieszkować« (1): A ták fie łtárác/ áby śiac conarániey/ ták ożiminę iáko y iárzynę: byle fie godziło/ tedy z tym y godziny nie omiełzkiwać *GostGosp* 64.

»godziny darmo nie opuścić« [szyk zmienny] (2): gdyż on y godziny żadney nigdy dármo nie opuścił *RejPos* 347v; *KochTr* 20.

»na godziny robić« (1): Chłopi, którzy ná dzień álbo ná tegodnie y ná godziny robią [*horatim ... servientes JanStat* 1094], y którzy przez świádecznych liłtów przychodzą: niech nie będą chowáni w mieściéich pod winą człtérnaście grzywien. *SarnStat* 519.

»godziny strawić« (2): *KwiatKsiqż* L4; Consumere horas multas suavissimo sermone, Ná miłym rozmawianiu wiele godzin łtráwić. *Mącz* 433a.

»(z)liczyć, rachować godziny (a. godzinę)« [szyk zmienny] (4 : 1): *RejPs* 135; Iuż zázwždy musi łiedzyeć iáko nędznik iny/ Iuż czáfy vpátruie iuż liczy godziny. S czásem ieść/ s czásem fie kłásć/ á nigdy wolności/ Oney łwiętey nie záżył nikt w tey omyłności. *RejWiz* 91v; *RejPos* 335v; Bom vltáwicznie ráchowál godziny/ A łzukał twego miełzkania przyczyny. *KochTr* 74; *SkarKaz* 639a.

Wyrażenia: »godzina dzienna, dnia« (2 : 2): *RejPos* 352v; *WujJud* 194; Potrzećie przebieżenie myślą krotkie włzytkich godzin dziennych/ vważáiąc iáko fie łtráwiły. *LatHar* 69; Aza nie dwánaście ielć godzin dnia [*horae diei*]? *WujNT Ioann* 11/9.

»godzina nocna« (1): A niektorzy z nich czterdziéści godzin dziennych y nocnych w dzień łwoy policzáią. *WujJud* 194.

»poł godziny« = *semihora Murm, Mymer¹, BartBydg, Mącz, Calep* (7): *Murm* 14; *Mymer¹* 5; *BartBydg* 141b [2 r.]; *Semihora, Półgodziny. Mącz* 381d, 158a; *Calep* 965b.

»połtory (a. półtorej) godziny« = *sesquihora Murm, BartBydg, Mącz, Calep* (5): *Sesquihora. Anderhalb łtuⁿd Półtori godziny Murm* 14; *BartBydg* 142b; *Mącz* 158a, 389d; *Sesquihora – Półtorei godzin. Calep* 975a.

praw. »uroczone godziny« = *czas dwudziestu czterech godzin po zabójstwie* (1): Czás on przyłzedł/ ktore^{go} toż mężoboyłtwo co pirwey dla czáfu vroczyłtych godzin [*solennium horarum*] główne było/ to iuż w ten czás niegłowne. *ModrzBaz* 80v.

Zestawienia: »dwanaście godzin« (3): A záli nie dwanałcie godzin ielć przez dzień [*bibl. Ioann* 11/9] *OpecŻyw* 67 [*przekład tego samego tekstu*] *RejPos* 352v; *WujNT Ioann* 11/9.

»czterzy i (a) dwadzieścia (a. dwadzieścią czterzy) godzin« (5): *KwiatKsiqż* P4v; A przetoż rządny Człowiek/ we Dwudziestu czterech godzin/ ten łobie ma zwyczaj vltáwić Ośm godzin łpác/ Ośm pracować/ á ośm ná łłuzbę Bożą obroćić. *SienLek* 10; *Dies civilis, Cás do obrócenia słońcá/ to yełt/ Cztery y dwádziesią [.] godzin. Noc y dzień wełpołek Mącz* 88a; *ModrzBaz* 80, 80v.

Szeregi: »godzina abo i chwila« (1): Dziękuję tobie/ że co godziná ábo y chwilá nie przeftáiefz dobrodzieyftw twoich ná mię wylewać *LatHar* 27.

»godzina i (a) czas« (2): *KwiatKsiqż* L4v; A ponieważ w tem prawie [...] ták fię wiele rozności zámyka/ y olob zá ieden wvftępek iednákim obyczáiem od roznych vczyniony/ nie iednáko plácących/ y godzin á czáłow [*horarum ac temporum*] ku poimániu poftánowionych *ModrzBaz* 81.

α. *W funkcji przysłówka* (327) :

»godzinę« (101): á leżeć tak na łożu godzinę albo trzy *FalZioł* V 94, V 2, 65; *LibMal* 1544/87v; *RejWiz* 141v; *SienLek* 76v; Więcz w. m. ták flábo o twym rozumie dzierżyfz/ iżbyś niemiał mocz/ godzinę/ y kilka o ktoreykolwiek/ chocia bláhey rzeczy/ mowić? *Górndworz* K5v; *Oczko* 18v, 27v; Bili fię zaś godzinę/ áż Fricz był rániony *StryjKron* 642; Nieradbym fię tu dármo y godziny báwił. *WyprPl* B2v.

~ *godzinę czego* (3): A ták według dálekości thych flópniow fnádnie być może ziemiá rozmierzóná ná mile/ ná ftáiánie/ y ná fążenie álbo flópnie/ w iedną milę poczytáiąc dwie godzinie wolnego chodu. *BielKron* 263, 280; *Mille passus*/ Tyfiąc Kroków przinoši/ málem czini godzinę drógi. *Mqcz* 221c.

godzinę przed czym (12): á to małz czinić godzinę przed zimniczą. *FalZioł* I 26b; á na drugą nocz tha wodka w oczy ma być pufzczana przed fpaniem dwie godzinie *FalZioł* II 19d, I 19d, 115b, V 19a, 69, 90; á day tego co złoty záważy zieść temu kogo Czwartaczká nádchodži: á wżákże przed tym dwie godzinie niż go nápadnie. *SienLek* 141v; godzinę przed zachodem/ trofzkę hoyniéy niż był obiad/ wieczérzác *Oczko* 28, 28, 34v, 35.

W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (77): *OpecŻyw* 99v; *ForCnR* C4; warz dwie godzinie w wodzie/ tak iżby kljowatość z onego nafienia była *FalZioł* V 39; Wezmi fnop niemały łypowych latorofli/ á vwarz ie/ Potym włoż do wanny/ á parz fię w nich kielo godzin *FalZioł* V 92, I 19d [2 r.], V 2, 40, 69; *BielŻyw* 123; *GlabGad* F4v; Takież zimie noci bywaią barzo wielkie y ciemne tak iż pogodnego czału ledwy iedną godzinę trochę floncza widaią j to blifko nad ziemią. *MiechGlab* *4; Mamić mowić fyła godzin *RejKup* c7v; Thákże to niemogliście iedney godziny zemną czuć? *Leop Matth* 26/40 [przekład tego samego tekstu *OpecŻyw* 99v, *Leop Mar* 14/37, *BibRadz Mar* 14/37, *LatHar* 692, 707, *WujNT Matth* 26/40, *Mar* 14/37], *Eccli* 12/14, *Mar* 14/37; *BibRadz Mar* 14/37; Iedenżełmy tám dżiw widzieli nawiętfzy ná morzu [...]/ morze kthore v Wenecyey według fwego przyrodzenia fześć godzin ginie á fześć godzin roście w iedną miarę/ ále tám czterzy godziny roście á ośm godzin ginie *BielKron* 452, 263, 280, 420, 447; *KwiatKsiqż* P4v; *SienLek* 10, 11, 107, 125, 127v, 141v; *LeovPrzep* E; *Górndworz* S6v; *HistRzym* 62; *RejPos* 59; *BudNT Matth* 20/12; Tá ftrzelbá pięć godzin w noc prawie ftráfzna trwálá. *StryjWjaz* C; *CzechRozm* 2; *ModrzBaz* 85; *Oczko* 27 [2 r.], 27v, 28, 34v, 35; *SkarŻyw* 168, 309, 455; *StryjKron* 340, 497, 642, 647; W niektorych kościołách bywaią modlitwy bez żadnego przeftánia 40. godzin przed naświętfzym Sákrámentem *ReszList* 164; *WerGośc* 247; *ArtKanc* E4; *ActReg* 29; *LatHar* 511, 692, 707; *WujNT Matth* 20/12, 26/40, *Mar* 14/37; *KmitaSpit* B2v; Kátholicka lálkáwość cztery im látá do vpámietánia náznáczyła: iedno żeby mową fwoią ludzi nie zárażáli. A oni y czterzech godzin z fwoim okrucieńftwem nie czekáli *SkarKazSej* 688a; *SzarzRyt* C4v, D4. *Cf Wyrażenia, Zestawienie.*

Wyrażenia: »całą godzinę« (4): á wley ocztu/ y rozanego oleyku trochę/ pothym ogol głowę á nacieray tym czałą godzinę mocno *FalZioł* V 91v, V 113v [2 r.]; *BielKron* [332²].

»czwierć godziny« (1): Też zafie barzo rychło po zoftawieniu vrina nie ma być oglądana, ale ma przinamniey czwierć godziny poftać *FalZioł* V 2.

»dłużey godziny« (1): dłużey godziny á nawięczy dwu godzin niema ftać [*uryna*] abowiem barwę traci y włyztka fie odmienia. *FalZioł* V 2.

»małą godzinę« (1): ijżefcie vmrzetz femną chcieli/ a teráz oto malé godziny czuciefcie femną niemogli. *OpecŻyw* 100.

»poł godziny« (5): Sápi/ Chrapye/ á káfzle/ ná brzuch fobyie pluie/ A gdy kęs w gębę włoży/ puł godziny żuie. *RejWiz* 93; *PaprPan* H; *Oczko* 28; *SkarŻyw* 598; A Gdy otworzył śiodmą pieczęć/ sftało fię milczenie ná niebie/ iákoby puł godziny [*quasi media hora*]. *WujNT Apoc* 8/1.

»godzin(y) półtory« [*szyk* 3 : 1] (4): Walká ftała blińko pułtory godziny *BielKron* 308; *SienLek* 10v; piérwéy ráno niech godzin półtory śiedzi *Oczko* 27, 28.

Zestawienie: »cztery a dwadzieścia godzin« = *dobę* (1): GOrące Práwo gdy kogo zá świeżá poimáią/ zwáfzczą ná Mężoboyftwie á gwałcie/ trwa cztery á dwádzieściá godzin. *GroicPorz* m4.

Szereg: »nie jednej godziny ani dnia jednego« (1): Pytánie moje nie ieft iedney godziny/ áni podobno dnia iedne⁸⁰ *CzechRozm* 2. ~

»godziną« (3): Ták żywot náfz wftáwicznie we dnie y w nocy do śmierci bieży/ áż przybieży/ ták iż co minie godziná/ to iuż godziną bliższy śmierci. *WysKaz* 45.

~ *godziną przed kim, przed czym* [*zawsze z liczebnikiem*] (2): Też fok babczany/ małe babki/ z miodem pitym dany dwiema gogodzinami [!] przed quartaną ciepło wypić/ dziwną á niepośpolithą ma mocz naprzeciw quartanie. *FalZioł* V 89v; dozwolił mu pan Krákowłki z ořtátniego noclegu trzemá godzinomá przed fobą wyiechác. *GórnDworz* S4v. ~

Wyrażenia przymkowe: »do godziny« (1): Czas potym iáko śnieg táie: ánimulże téż ludzkie do godziny nie trwáć *JanNKar* A3.

~ *W połączeniu z liczebnikiem* (3): tám rádźili [*cesarz z kurfirstami*] y namowy czynili áż do 23. godzin *BielKron* [332³], *RejPos* 315v. Cf **Zestawienie**.

Zestawienie: »do czterzech i do dwudziestu godzin« = *w ciągu doby* (1): nie przydzielili k fobie on zachwyczony do cztherzech y do dwudzieřtu godzin iuż daley niemařz żadney nadzieie żywota. *GlabGad* F5. ~

»na godzinę« = *ad horam Vulg* (8): *Leop* 2.Cor 7/8; Sukná kthore řniey działáią/ kiedy fie czym řplufka álbo zmáze do ognia ie kładá ná godzinę/ wnet fie zmázy wypráwią *BielKron* 269; *Calep* 488a.

~ *na godzinę przed czym* (1): Ledwie mię ná godzinę przed świtánini [!] řwymi Sen leniwy oblápił řkrzydły czárnáwymi. *KochTr* 20.

W połączeniu z liczebnikiem (4): Napierwey Kápitulny řługá będzie dzwonił ná trzy godziny w onym zámknieniu ná mřzą do káplice *BielKron* 234v, 419v; *Pugnatum amplius duabus horis est*. Dłużey niż na dwie godzinie bitwę mieli. *Mqcz* 8b; *BudNT Act* 19/34. ~

»o [ile] godzin« (4): á dźierz iá w nim o dwie godzinie *SienLek* 121v.

~ o godzinę po czym (1): yakobi o dwiegodzynie po smierczy Machomethowey 9.4.7. latha Mieliiacza Auguſta try noczi do ſamego dnia miedzi sobą ſmieſſawſzi ſye bytwe mieli. *LibLeg* 10/147.

Wyrażenia: »o czwierć godziny« (1): á lice pomáżeſz oną máſcią/ á niechaſz ták o czwierć godziny *SienLek* 80.

»o poł godziny« (1): ſtáło ſie ieſt milczenie ná niebie o poł godziny. *RejAp* 70v. ~

»od godziny« (1): Bo im iuż od godziny łeb ſie z źimna ieży. *RejFig* Cc4v.

»po godzinie« (28): Zafię gdyby ſie wrzedzienicza na czele vkazała/ thedy vpuſciwſzy medijany pierwey/ potym po godzinie z pod ięzyczá ma być krew vpuſzczona. *FalZioł* V 67, I 124d, V 9v, 73; *RejKup* Cv, e8v, g6v, H; *RejAp* 89; Potym po godzinie okrzepiwſzy ſie wſtał y rzekł *HistRzym* 127; *Oczko* 27v; *SkarŻyw* 436; *LatHar* 720.

~ W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (15): Pathym [!] po trzech godzynach vkazał mu ſzye papyeſch barzo mylye *PowUrb* +3; wziął konewkę z żywym ſrebrem mniemaiąc iżeby było wino, wypił ie, A po dwu godzin wyſzło z niego na miedniczę, á on żyw zoſtał. *FalZioł* III 35c, I 46d, V 2, 97; *BibRadz* Act 5/7; *SienLek* 10v, 60v; bo ktoby ie [wody siarczane] dáleko wieſć/ á po godzinách kilku vżywać chciał/ trudno ie ták obwárować może/ áby nie wietrzały *Oczko* 21, 11v; *SkarŻyw* 311; *WujNT* Act 5/7. Cf Wyrażenia, Zestawienie.

Wyrażenia: »po czwierci godziny« (1): poczwierci godziny włoż palecz w gardło, abowiem wraczenie wnetki przydzie *FalZioł* III 38d.

»po poł godziny« (1): y ſiedzenie ták w ónéy wánnie nárzádzić/ iákoby nie rázem w wodzie ſye zátapiał/ ale poſtawſzy/ potym ſiadł [...]/ po półgodziny po ſzyię ſye ochynął. *Oczko* 26.

Zestawienie: »po dwudziestu czterech godzinach« = po upływie doby (1): A ono co ieſt/ co o czáſie ktory po dwudziestu czterech godzinách [de tempore XXIII horas] náſtępuie przydawáią? *ModrzBaz* 80v. ~

»przed [ilu] godzinami« (1): gdy dziewiątego mieſiácá ſyná ſwego porodzić ma/ á gdy nádochodzi rodzenie przed dwiemá ábo trzemi godzinámi [ante horas duas vel tres Vulg] gdy żywot iey boleſci ogárna/ á gdy iuż płód wychodzi/ tedy y ná ten czáſ namniey nie przeſtawáią. *BudBib* 4.Esdr 16/39.

»przez godzinę« (47): *FalZioł* I 27b, V 75; Niebo było otworzone dłużej á niſfli przez godzinę. *KrowObr* Ss4; Tám/ gdy iuż pácient przez godzinę odpoczywáiąc ſobie wypije/ chodzić y ſobą chwiać mocno powinien *Oczko* 20v.

~ przez godzinę przed czym (1): gdy będzieſz w thim maczał gębkę á na żywot przykładáć przez czwierć godziny przed iedzeniem. *FalZioł* I 62a.

W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (39): *OpecŻyw* 141; á potym ſie przyodziáć y pocić czo nabarziey przez kielko godzin. *FalZioł* V 73, I 72c, 76b, 87b [2 r.], 91c, 112a (16); *MurzHist* D; *Leop Tob* 12/22; *BibRadz* 4.Esdr 4/24, Act 19/34; *SienLek* 151; Iusto praelio per quatuor pugnatum est, Mężnie ſobie z obu ſtroń przez cztery godzini poczynáli *Mqcz* 179b; ieſzcze go záwieſić zá iedną rękę á v iedney nogi wielki kámién vwiązać j ták przez dwie godzinie trzymáć kazáli. *SkarŻyw* 76, 136, 151, 528; *LatHar* 259, 320 [2 r.], 543; *WujNT* Act 19/34. Cf Wyrażenia, Zestawienie, Szereg.

Wyrażenia: »przez całą godzinę« [szyk 4 : 1] (5): potym wezmi płoſynu [!] albo ſoku ic^{go} [!]/ a vtemporuy gi ztemi rzeczami przerzeczonemi przez czałá godzinie. *FalZioł* V 115v; *GroicPorz* nv,

ov; A skoro ten Papież vmárł/ izali nieftáło othworzone niebo dłużey aniíflí przez godzinę całą? *KrowObr* 38v; *LatHar* 259.

»przez czwierz godzinę« (3): pierwey warz imbir z gwoździki we dwu kwart wina białego przez czwierz godzinę *FalZioł* V 95, I 62a, V 19c.

»przez pułtory godzinę« (1): ażetam siedzieli przez pułtory godzinę *ActReg* 11.

Zestawienie: »przez godzin dwadzieścia i czterzy« = *przez dobę* [szyk 1 : 1] (2): nie ieżdżą ná tym zwierzu [reniferze]/ ále kiedy go w lánie záprzegą przez dwádzieściá y cztherzy godzin vbieży ná nim trzydzieści mil Niemieckich. *BielKron* 295; *SkarKaz* 578a.

Szereg: »przez niektory czas albo przez kilka godzin« (1): ábyfmy się w tych rzeczách ktore chwale Bożey fluzą/ przez niektory čás albo przez kilká godzin obieráli. *KuczbKat* 295. ~

»w godzinę« (44): KToby fię chciał przypátrzyć pilnie świátu temu/ Może go wnet przyrownąć kwiátu odmiennemu Ktory poránu telko ma máło piękności/ Iák ij włczknież w godzinę pátrż w nim odmienności. *CzahTr* C4.

~ *w godzinę przed czym* (18): á tak fie the^{go} firopu napijáy poranu y wieczor/ przed wieczszą we dwie godzinie. *FalZioł* I 31a; y pulfi v rąk też maż namazać/ á to przed tym w godzinę niżli ta niemocz przydzie. *FalZioł* I 68a; thym obyczaiem namażelf ciepło grzbiet albo pulfi vrąk y vnog w godzinę przed febrą. *FalZioł* I 128a, I 45a, 51b, 80d, 103b [2 r.], 151d (18).

w godzinę po czym (19): maż to czynić przed iedzeniem kielko razow/ zaię po iedzeniu w fzeć godzin także, y po wieczeri zaię w fzeć godzin *FalZioł* V 91, I 6b, 46c, III 3e, 15c, 33d (15); niechayże tedy obiad ie w godzin pięć/ álbo fzeć po wzięciu *Oczko* 20v, 28 [2 r.]; *LatHar* [544].

W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (39): kthora niemocz iefth barzo zla/ tak yż wedwudzieftu godzin vmarza człowieka *FalZioł* I 22d; á potym fie nie trzeba pocić/ ani na wiatr wychodzić, Ieć w fzeć godzin. *FalZioł* V 83v, I 6b, 31a, 45a, 46c, 51b (31); *Oczko* 20v, 28 [2 r.]; *LatHar* [544]. Cf *Wyrażenia*, *Zestawienie*.

Wyrażenia: »w czwierz godzinę« (2): á potakowym naparzeniu w czwierz godzinę otarłfzy y ofuflawfzi mieftcza mokre/ mazać zawfze p.zerzeczonemi [!] olejki [...] Dymiona/ biodri/ krzyże *FalZioł* V 19c, V 27v.

»w poł godzinę« (1): Też Lektwarz vczyniony z pigwów [...] Ieť barzo dobry naprzeciw kakdey [!] bieguncze/ przed obiadem w poł godzinę wzięty *FalZioł* III 13c.

Zestawienie: »w godzin czterzy i dwadzieścia« = *przez okres doby* (1): Iednak w prawdzie/ dziewięć iefť fpher/ tho iefť okręgow niebieskich/ ktore fie zawfze nad nami w godzin czterzy y dwadziefcia/ to iefť przez ieden dzień/ w około obraczaia. *KłosAlg* A4. ~

»w godzinie« (33): Bo drugiego fczáwka [!] minie Czafem rychley nyż wgodzinie. *RejKup* D; *RejWiz* 49v, 50, 107, 189; Pothym pochwili iákoby w godzinie [*intervallo facto quasi horae unius*]/ drugi iákis twierdził to/ mowiąc *Leop Luc* 22/59; *RejPos* 24; Przecżże fie pyfznia ty nádęte świnię/ Gdyż ich tá buyność przeminie w godzinie. *RejZwierc* 218v, 221; tak iżby przetię po téy trofze/ náznáczóną dniówi miaré/ w godzinie/ á nádáléy w pułtoru wypil *Oczko* 20; Siła Bóg może wywrócić w godzinie *KochPieś* 42, 16, 49.

~ w godzinie po czym (5): Często kroć zwieczora [...] w oczy wpuścżona/ y w zarań po łpaniu w godzinie/ bielmo z oczu łpądz *FalZioł* I 19d, V 5, 38, 111v; W godzinie po thym/ ábo troche pozniey/ po obiedzie [...] przyiechał *Górndworz* Ee.

W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (10): A pothym w kielko godzinach z theyże ręki gdzie kłocie: drugi raz zaciąć Medijanę *FalZioł* V 5; A przeto w iedney godzinie vpádną ná nię plagi iey/ łmierz/ y nárzekánie *RejAp* 149, 144, 151v, 153, 182; *RejPos* 264; *RejZwierc* 147v; żywot náłz przypodobány iest do báńki ná wodzie [...]: przypodoba gi też kwiáteczkowi polnemu/ ktory w iedney godzinie kwitnąc bywa záfię vřchlým. *Phil* H3; *KołakCath* Cv.

W przeciwstawieniach: »w godzinie... (w, przez) rok (3), długi czas, dzień« (5): Bo łlubi wroćić w godzinie Więć ledwy w rok/ czáfem zginie *RejRozpr* H; *RejKup* dd6; Choć w rořkółzach po myłli długi czás buiáli/ Ale márnie w godzinie obá gárdło dáli. *RejWiz* 131; Bogacz s łługámi káždy łie dzień łądzi/ Vbořłzy wřzytko w godzinie rozrządzi. *RejZwierc* 226v; Coby tego drugi miał/ práwie przez cały Rok/ To ia wřzytko w godzinie/ wetkam w ieden łwoy bok. *PaxLiz* C4.

Wyrażenie: »w małuckiej godzinie« (1): Pátrrze co mu łie sftáło w máludzkiej godzinie *RejWiz* 126. ~

»z godzinę« (40): Też woda w kthorey po wre z godzine [!] ten łmolnik długi/ też oddala łwiętego walantego niemocz *FalZioł* I 10a; warz to drzewko zbobrowym łtroiem/ z opichem / z łżałwią/ w łłoney wodzie z godzinę dobrą *FalZioł* I 17a; Iedno zgodzinę ma ona pani tak nad onym garnčem łiedzieć *FalZioł* V 26v, I 2b, 11d, 25c, 26d, 76c (16); *SienLek* 168v.

~ z godzinę przed czym (5): pomażelř puli v rąk j vnog przed febrą z godzinę *FalZioł* I 24a, I 49c, V 70; Ale z godzinę przed biegáním/ day mu przygářińie ieczmienia *SienLek* 189, 141 v.

W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (21): wktory łok włóż ty figi/ iżby tak po łtały łkilko godzin *FalZioł* I 7d; Tak we łtułtołci/ rozmoczywřzi w tym bawelnę, á poniechać ze thrzy godziny na miełtczu. *FalZioł* V 19d, I 34a, 45d, V 70, 74v, 88v; przyłóż mu ze dwánałcie godźin/ thedy mu odwilgnie *SienLek* 167v. Cf Wyrażenie.

Wyrażenie: »z poł godziny« (13): Pothym ma nad thym człowiek łiedzieć parzącz zadek z poł godziny rano y wieczor *FalZioł* V 93, I 49c, [115²]d, 145c, V 27v, 38v, 65, 92v; *SienLek* 141v, 172; Owa tego łámenthu było s puł godziny *Górndworz* S7 [*idem*] *WerGořc* 249; A gdy tam byli zpulgodziny Hetmanowi zdało się to dłuęo *ActReg* 58. ~

»za godzinę« = przez godzinę (11): A ták táł Pan káždy łacwie łwoy dochod/ zá godzinę zá dwie/ obráchuie/ by miał y łto tyłięcy intraty *GostGosp* 4.

~ W połączeniu z liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym (8). *Górndworz* Y2v; Ciełlá łie zádziwowawřzy coby to miał być zá domek coby gi zá kilká godzin zbudowác miał/ łzedł pothym ná czás náznáczony do Cefářzá. *RejZwierc* 169v; Przeto Rzymiáńie ná on czás vřtáwę mieli w ciąęgnieniu z woylkiem/ iż iedno zá pięć godźin 20004. krokow wielkich vchodźili ná dzień letni/ także y Iezdni. *BielSpr* 6v, 10, 15v; *RejPosWstaw* [143³]; radby był zá iednę godźinę wřzytkiego co łam vmiał/ onych náuczył. *NiemObr* 87. Cf Wyrażenie.

W przeciwstawieniach: »za godzinę ... za rok, za dzień« (2): Bo cíchy/ łkromny/ á rozwařny człowiek więcey łpráwić y połtánowić może oną nadobną á vkládną łkromnołcią łwą zá godzinę/ niżli

pirzchálec zá cály dzień *RejZwierc* 139v; Włzytko krotkiemi łowy co trzebá rołpráwią/ A więcey zá godzinę niż tu zá rok łpráwią. *RejZwierc* 251v.

Wyrażenie: »za czwierz godziny« (1): *Momento horae arsura omnia, zá czwierz godziny włzytko łplonie. Mącz* 230b.

Szereg: »za dzień, za godzinę« (1): ile ich przywiedli Apołtołowie Duchem Pána Kryłtułowym obdárzeni zá ieden dzyeń/ owłzem zá iedną godzinę/ ku wierze Pána kryłtułowej. *RejPosWstaw* [143²]. [*Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 1 r.*] ~

»za [ile] godzin [po czym]« = *po upływie godzin* (2): Reubarbarum pieczone czo półtori dragmy waży/ łtarłfzy na proch: day wypić z babczaną á mleczową wodką po ranu/ á nie ielć po nim za pięć godzin *FalZioł* V 86, I 50b.

2. *Określony moment doby; termin w granicach doby; hora Mącz, Cn* (242) : *Horoscopus etiam, Nieyáki ínstrument który godziny známienuye y vkázuye. [...] ut Vasa horoscopa, Gdzie łie godziny dowieduyemy. Mącz* 158a; *RejPos* 242v [2 r.]; *Sciatheras* – *Ínstrument gwiazdarski ktori zczienia godzini y wiatr pokafuię. Calep* 953b; *LatHar* 2; Pytał łię tedy od nich godziny [*interrogabat ergo horam ab eis*]/ ktorey mu łię polepfzyłó. *WujNT Ioann* 4/52 [*przekład tego samego tekstu RejPos* 242v], s. 121 *marg*, *Ioann* 4/53, s. 380 *marg*, 407, Yyyyy3v; *ZA* złým zwyczáiem to w obyczay wełzó/ iż Sędziowie nie máiąc różności ná czáły y rozdźielenie godzin [*sine temporum et horarum differentia JanStat* 489]/ łády odpráwowáli: zkąd wiele ich ináczey do łpraw odpráwowánia nie przychodźili/ iedno po obiedzie nápełnieni y vpići *SarnStat* 785.

godzina czego (6): *KVr* albo *Kogut* ielth ptak domowy [...] czuiące pociefza kiedy godziny dnia przyłzle⁸⁰ łpiewaniem przepowiada. *FalZioł* IV 18d; *WujJud* 187; y ten był záwłze zwyczáy kościoła Boże⁸⁰/ ktory od poczátku miał pewne godziny modlitw *WujNT* 26, 407 *marg*, 439 *marg*, Yyyyy3v.

W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (23): i miełzkali przyniem przes onto dzień/ a godzina była iakoby dziełátá [*hora autem erat quasi decima*]. *MurzNT Ioann* 1/39 [*przekład tego samego tekstu Leop, RejPos* 274, *BudNT, WujNT*]; *Leop Ioann* 1/39; *RejPos* 274; *BudNT Ioann* 1/39, *Mar* 15/25; W Czás dziewiątey ná Krzyżu Pan łkonał godziny *LatHar* 310; Tę godzinę trzećią v Márká ł. łzeroko brác potrzebá we dniu ná cztery częłłci v *Zydow rozdzielonjm LatHar* 712 *marg*, 712, 713, 726, 734; A był dzień przygotowánia Pálchy/ godziná iákoby łzołta [*hora quasi sexta*] (*marg*) To ielć o południu, licząc od włchodu słoncá. Bo ták w píłmie S. godziny liczą. (–) *WujNT Ioann* 19/14, *Mar* 15/25, 33, *Ioann* 1/39, s. 440. *Cf* »jest o [którejs] godzinie«, »godzina [którał] na dzień«.

W połączeniu z liczebnikiem głównym (5): A gdy iułz trzy godziny ná dzień práwie było/ A *Phebus* twarz vkázal złotą łwieąc miłó/ *Mołkiewłkie wołfká Iwan Celádin łzykował StryjKron* 742, 602; *GrabowSet Dv*; Iáko gdy vderzy *Zegar* cztery godziny/ iułz ná piątą mierzy. Y iułz mowią/ o piątey/ bo ná piątą robi *KlonWor* [80]; *WujNT* 439.

Frazy: »o ktorej godzinie (jest, może być), ktora jest godzina« = *quota est hora Mącz* (4 : 1): *Quota est hora, Która yełt godziná/ álbo o ktorey godzinie może być. Mącz* 344c, 147b, 158a; *STań* ku słóncu/ á rozdźiew gębę/ pánie *Sláłá*/ A iułz niebęđziem łzukác ínłzego kompáłá: Bo ten nos/ coć to gęby iułz ledwe nie minie/ Ná zębách nam okaże/ o ktorey godzinie. *KochFr* 38.

»jest o [którejs] godzinie« = *jest któraś godzina* (3): á było iákoby o fzołtey godzinie [*hora erat quasi sexta*]. (*marg*) To iefth/ iákoby práwie o południu. (–) *BibRadz Ioann* 4/6; *WujNT Luc* 23/44, *Ioann* 4/6.

Zwroty: »naznaczyć godzinę; godzina naznaczona« (1; 1): żeby pewnego dnia s pośrzodku siebie poły wypráwili náznaczyćwły godzinę/ á gdzieby fie s łobą łpołem połłowie ták s they iáko y z owey łtrony ziecháli *Phil* C3; Oto małz/ iefzcze zá Apoštołow/ pewne godziny ná modlitwę náznaczone *WujNT* 407.

»godzinę postanowić« (1): iefliże pewne godziny ku ćwiczeniu cieleśnemu/ y ku wyzwolonym naukam połtanowią. *KwiatKsiąż* N4.

Wyrażenia: »godzina [któraś] na dzień« = *hora diei Vulg, PolAnt* [szyk 5 : 1] (6): *BudNT Act* 2/15; *StryjKron* 602, 742; Godziná pierwfza ná dzień v Zydow byłá/ która v nas ná pułzegárzu fzołta przed południem. *WujNT* 121, *Act* 2/15; Bo kiedy ięzykámí różnémi mówili/ Inłzy to rozumieli/ iżby fie popili. Piotr powié: iż to trzecia ná dzień iefł godziná/ Anifmy fie popili *SiebRozmyśl* K3.

»godzina nocna, nocy« (2 : 1): Krolewfkiego kurá zábił: W ktorym sie on bárzo kochał/ Iż mu godziny nocne piał. *BierEz* G2v, H3v; Przetoteż rzeczon iefł poeł dniow kthory godziny noczy rozlicza *FalZioł* IV 18d.

»obstalowana [= *określona*] godzina« (1): A będą włyfłtki rzeczy pozytecznie łprawowany [...] yefliże każdego dnia obłtalowane godziny ku pímmam przidamy *KwiatKsiąż* L3v.

Szeregi: »czas, (i, abo) godzina« (6): iż Sędzia pyta od Swiádkow/ mieyfłcá/ czáfu/ godziny/ kiedy łye tá łprawá dżiálá o ktorey świádczy *GroicPorz* x3v; *WujJud* 187 [2 r.]; *WujJudConf* 186v; *WujNT* 439; *SarnStat* 776.

»dzień i godzina« (3): *MetrKor* 26/62; powiedz mi rok/ dzień/ y godzinę národzenia krolá mego. *HistAl* A3; *ReszHoz* 118.

W przen (1) : Godżiny złotowłofe iuż dzień poczynály. *KmitaSpit* B2.

α. *W funkcji przysłówka*: »godziny« [zawsze z przydawką] (53) : włożyli ie w grob ołtátney godżiny *ArtKanc* D10v; *WujNT* 84.

W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (27): Iezu ktorys [!] godziny dziewiáthey na krzyżu vmieraiący ducha twego oyczu zaleczał. łmi. fie nad nami. *TarDuch* C6v; *WróbŻołt* pp7 [2 r.]; *BudNT Act* 10/31[30]; łzedł z wefelem ná śmierć naiemnik ołtátney y iedenáftey godziny powołány *SkarŻyw* 127, 393; *ArtKanc* D9v [2 r.], D10, D11v, D12v; Poránu práwi/ godziny trzeciey/ fzołtey/ dziewiátey/ wieczor y o pułnocy porządnie Pálterz łpiewály. *WujNT* 440, *Mar* 15/34, *Ioann* 4/52. *Cf Wyrażenia*.

Wyrażenia: »jednej [= *tej samej*] godziny« (8): Iedney godziny Mnifzy idą łpác/ iedney godziny włtawáią? iedney godziny fiedzą? iedney godziny chodzą? iedney godziny iedzą? iedney godziny piją? *KrowObr* 140, 140 *marg*, Ss3y.

»[którejs] godziny na dzień« [szyk 5 : 4] (9): Mowią tu niektorzy nábożni/ iij gdy náfs mily zbawiciél/ tako iawnie vkázán žydom/ bylo iakoby trzecie godziny na dzień *OpecŻyw* 131v, 49, 175; *PatKaz* III 142; *WróbŻołt* pp7 [2 r.]; Ná dzień pierwfzey godziny/ Iezus był prowadzon/ przed Pilatá łędżiego *ArtKanc* D11, D11, D12v.

»[którejs] godziny w noc« (4): Ilich tydzień przed godi therałz mynąłimy znyedzielye naponyedzialek wthorey albo trzeczyey godziny wnocz wlyafi do fklepu *LibMal* 1552/166v, 1554/194 [2 r.], 194v.

»pewnych godzin« (4): *KwiatKsiqż* Gv; Certis horis pestifer calor remeat, Pewnych fie godzin cięfzka gorącość wraca. *Mqcz* 217b; Ktemu też obrzędy kościelne obchodzić/ y pewnych godzin [horis statutis] modlitwy ktore *Canonicę pręces* zową mowić/ niemoże być właśnie kánonikow ábo fzkoláftykow vrzędem názwano. *ModrzBaz* 131v; *SarnStat* 785.

»godziny postanowionej, naznaczonej« [szyk 1 : 1] (1 : 1): także też młodziencykowie ktorzi dla słuŝnych przyczyn [!] [...] malucżko opuściwŝy nauk wyzwolonych ćwiczénia/ zaś fie póŝtanowionych godzin ku zwykłym naukom z ochotnym wefelim (bes napominania) zwracayá *KwiatKsiqż* B2v; Názáiutrz tedy/ przyŝedłem tylko ze cztyrmá towarzyszyŝow do goŝpody Pána Chyckiego/ godziny náznáczóney *NiemObr* 25.

»tej godziny« (5): *SkarŻyw* 393 [3 r.]; Tey godziny ktorey mi rzekł: Idź/ fyn twoy żyie: ożył fyn moy. *SkarKaz* 421b, 420a.

Szeregi: »czasu i (albo) godziny« (3): áby Furmání folni [...] gdzie fie im będzie zdáło czáfu fwégo y godziny zwyczáynéy [*diebus et horis consuetis JanStat* 58]/ [...] przedawáli *SarnStat* 386 [*idem* 928]; chcemy: áby pewnych czáfów álbo godzin [*certis temporibus sive horibus JanStat* 489]/ y słuŝnym wważeniém vmyŝłu fady były odpráwowáné y záchowáné *SarnStat* 785, 928.

»dnia i godziny« (1): ále kiedy y ktorego dnia y godziny/ á kto ták dwornie á niepotrzebnie wyliczyć może? *SkarJedn* 98. [Ponadto przy innym szeregu 2 r.]

»roku, godziny« (2): Toż mowiem o S. Pietrze/ kiedy/ ktorego dnia/ roku/ godziny do Rzymá przyŝedł *SkarJedn* 99, 99.

β. Wyrażenia przyimkowe w funkcji przysłowka (122) :

»do godziny« [zawsze z przydawką] (24):

~ W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (21): *PowUrb* +3; *PatKaz* III 142v [2 r.]; iŝ może przyŝle rzeczy przepowiadać pewnych czáfów/ to ieft od flończa wíchodu aż do fzoŝtej godziny przed pełnią *FalZioł* IV 50d; *BielŻyw* 114; *HistAl* K7; *BudNT* *Luc* 23/44; *LatHar* 701, 713, 726; *WujNT* *Matth* 27/45, *Mar* 15/33, *Luc* 23/44; W Krákówkim zamku/ [...] áby poránu *iudicia* ták *causarum officij*, *quàm iudicij* fádzone były *secundum Statuta*, do dwudzieŝtu iednéy godziny/ poczáwŝy poránu. *SarnStat* 527; y áby nápotym Sędziowie [...] od poránku aż do godziny dziewiątéy [*ad horam nonam JanStat* 489]/ to ieft/ do południá ná wŝytkich fpráwách ŝiadáli *SarnStat* 785, 786 [2 r.], 805. Cf *Wyrażenia*.

Wyrażenia: »do [którejs] godziny na dzień, dziennej« (1 : 1): iŝ pocżęwŝy od zaraniá/ aż do trzecie godziny na dzień wŝtawicżnie na modlitwie byla. *OpecŻyw* 2v; tedy fie sŝtála ciemnoŝ práwie aż do oŝtáttniej godziny dziennej *HistAl* A6v.

»do [którejs] godziny na pułzegarzu« (1): Aby ŝaden nie ŝmiał od ŝiódméy do dziewiątéy godziny ná pułzegarzu/ do Wárlzáwy ná moŝt więdźdźać *SarnStat* 17.

»do [którejs] godziny w noc« (1): y pyły v Mathiŝcha palývcha afz do trzeczyey godziny wnocz *LibMal* 1554/185.

»do godziny przerzeczonej« (1): chcemy/ áby okróń náruřzenia czyięy íprawy álbo řzkody/ inych dni po nich bliřkich tylko do gořziny przerzeczoney [*ad horam praedictam JanStat* 490] wřzyřcy y káždy z ořobná práwuiařcy řie [...] byli odpráwowáni. *SarnStat* 785.

»do tej godziny« (1): czwarty dzień áż do tey godziny byłem modláć řię godziny dziewiętey wdomu řwem *BudNT Apoc* 10/31[30]. ~

»ku godzinie« [zawsze z przydawką] (3):

~ W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (2): Thámże w Ratuřzu będąc/ mieli nieiákie táiemne rozmowy z Cefářzem/ áż řie odwlokło ku trzynařtey godzinie *BielKron* 330; A gdy pothym wyředł iákoby ku trzeciey godzinie/ vyrzał y drugye ná rynku próżno řtoiařce *RejPos* 58 v.

Wyrażenie: »ku godzinie południowej« (1): [strona] ielli ku ořtátecznéy gořzinie południowej [*circa extremam horam meridiei JanStat* 490]/ gdy Sędzia iuż będzie chciał wřtác/ piérwřzy/ wtóry/ trzeći raz záwołána nie řtanie/ tedy niech będzie zdána. *SarnStat* 784. ~

»na godzinę« [zawsze z przydawką] (6): Do kořcioła niewiařty raz wtydzień chodzą w piátek/ y to ořobno/ gdzie męřowie niebywiaia/ ná iednę godzinę w południe. *BielKron* 261.

~ W połączeniu z liczebnikiem porządkowym [czego] (5); POiotr [!] pothym z Iánem řřly do kořcioła ná godzinę modlenia řie dziewiętą. *Leop Act* 3/1 [przekład tego samego tekstu *LatHar* 302, *WujNT Act* 3/1, s. 407]; Piotr y Ian ř. chodřili ná Nonę/ álbo ná dziewiętą modlitwy gořzinę. *WujJud* 187; *LatHar* 302; *WujNT Act* 3/1, s. 407. ~

»o godzinie« [zawsze z przydawką] (54):

~ W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (52): Ze krolyewa iey myłóřcz malzonka iego K. M. wielky piátek o czternařtey gořzinyne/ czerą na wřchitkich czlonczech zdrowa porodnicz iest raczila. *LibLeg* 4/26; *LibMal* 1545/108v, 1548/138v, 141, 1551/158, 163; *MurzNT* 96; *Leop Ioann* 19/14; á záwřdy o godzinie dziewiętey złudźmi nabořnymi brał pokarm w łářce á miłóřci Bořey. *HistRzym* 123; *RejPos* 59 [2 r.], 242v; *BudNT Matth* 20/6, 9; *Skarřyw* 393; Krzyknęli wřzyřcy o godzinie trzeciey/ Nie chcemy dáley řwoich krzywd ćierpieći *ArtKanc* D9v, D11v, D13; *LatHar* 307, 308, 309, 701; *WujNT Matth* 20/3, 5, 6, *Act* 10/9, 30 (9); Ali o wtorey ábo o trzeciey gořzinie/ Iuż nie rad gořćiom będzie *KlonWor* 38. Cf Wyrażenia.

Wyrażenia: »o ktorej godzinie« (1): A o ktorej gořzinyne? / – / O dwunařtey. *KromRozm I* P3.

»o [którejs] godzinie na dzień« (6): potym o iedennařtey godzinie ná dzień náležli iezioro roskóřzne *HistAl* H5v, K6v; *Skarřyw* 277; *LatHar* 55, 306, 311.

»o [którejs] godzinie w noc, w nocy« [szyk 10 : 2] (9 : 3): vkradla yey zloza wnoczi o řzyodmęy gořzinyne dwa worky pyenyedzi *LibMal* 1551/164v, 1548/141v [2 r.]; *HistAl* A4; *KrowObr* 186; a ták wnocy o wtorey gořzinie w noc przebrařwy co godnieyřze/ vderzył ná część Tureckich namiothow *BielKron* 250, 405v, 417, 422v, 458v; O piérwřzey w noc gořzinie/ ták wřzyřtki vlice/ Okná/ y dáchy pełne/ ganki/ y przeczńice. Krol w Hářłařowe yřubce [...] iechał *StryjWjaz* B4v; *ActReg* 56.

»o [którejs] godzinie na pułzegarzu« (1): á do Rády ná mieyřcá řwé/ káždy áby o óřméy gořzinie ná pułzegářzu áby [!] řie řtáwił. *SarnStat* 17.

»o godzinie po południu [którejs]« (1): LATá od Náródnienia Páńfkiego 1563. w Niedzielę blifką przed S. Ianem Krzćicielem/ o godzinie po południu piątey/ było zámienie Słoneczne bárzo ftráfzliwe *LeovPrzep* A.

»o tej a tej godzinie« (1): kto tu ftobę po trzy nocy rozmawiał/ otych á tych godzinách? *SkarŻyw* 87. ~

»od godziny« [zawsze z liczebnikiem porządkowym] (14): Od trzecié godziny/ aż do dziewięté robila: od dziwiąté [!] godziny/ zafię na modlitwę flla *OpecŻyw* 2v, 148v; Zegar od pirwfzey godziny do 24. tyle razow bije. *KłosAlg* D2, D2v; *Mącz* 330b, 507c; *LatHar* 309, 700; *WujNT Matth* 27/45, s. 121.

~ Wyrażenia: »od [którejs] godziny dzienney« (1): A iże od pirwfzey godziny dzienney wyrafały z ziemie/ aż do fzofthey godziny rofly bárzo wyfoko *HistAl* K7.

»od [którejs] godziny w noc« (2): od wthorey godziny w noc wykłádác y tháfzowác poczynią. *BielKron* 264; *WujNT Act* 23/23. ~

»około godziny« [zawsze z liczebnikiem porządkowym] (11): *HistAl* [13]; Hora quasi septima, Około fiódmy godziny. *Mącz* 338d; Hora quarta circiter attigit Britanniam, Około czwartey godziny wyechał w Angielskie Królewftwo. *Mącz* 440a; *WujJud* 187; *WujNT Matth* 27/46.

~ Wyrażenia: »około [którejs] godziny na dzień« (5): *HistAl* H5, 12; *LatHar* 55; Ten widział iáwnie w widzeniu/ około dziewiętey godziny ná dzień [quasi hora diei nona]/ ánioła Bożego wchodzącego do siebie *WujNT Act* 10/3; *SarnStat* 1106.

»około [którejs] godziny w noc« (1): Tertia ferre vigilia soluit Caesar, Około trzecié godziny w noc puścił fie Cefarz. *Mącz* 400b. ~

»po godzinie« [zawsze z liczebnikiem porządkowym] (4): *HistAl* K7; kogo by po pierwfzey godzinie náleżli wfádzá/ á kieścieńmi álbo knuczým biją. *BielKron* 430; *SkarŻyw* 393.

~ Wyrażenie: »po [którejs] godzinie w noc« (1): á izby fzli aż do Cefárey/ ktemu fiedmndziefiát ieźdnych/ y dwie fcie drabow/ po trzeciéy godzinie wnoc [a tertia hora noctis] *BibRadz Act* 23/23. ~

w godzinę« [zawsze z przydawką] (5):

~ W połączeniu z liczebnikiem porządkowym (3): w pirwfchy wthorek po szwianthey Luciey wofzmanafta godzyna kazdy fzných na placzw wfchrankw [...] biczy ma na fzwym konyw po gothowye *MetrKor* 26/62v; *LatHar* 305, 713.

Wyrażenie: »w pewne godziny« (2): W pewne godziny dzień/ nocy/ ćieniowi/ W pewne godziny noc zftępując dniowi/ Swiádczą fwym biegiem ták porządnie zgodnym/ Ze nie tráfunkiem świat ftánął przygodnym. *SzarzRyt* A3. ~

»w godzinie« [z przydawką] (1): TLucźże miły Zegárze/ bo w káźdey godzinie/ Miałby fie káždy baczyć/ iáko mu czás płynie. *RejZwierz* 105v.

3. Bliżej nieokreślony dłuższy lub krótszy odcinek czasowy; czas, pora, chwila, moment; hora *Mącz* (545) : A namnieyfzey godziny ktorą tu zgubimy/ Iuź ieý nie vgonimy/ y ták poginiemy. *RejWiz* 190v, 41, 130v; A pobrawfły pieniądze oných co byli przyiácháli ná tho áby ie kupowáli/ ze wfíech ftron ie fćigáli: ále fie zás wroćili godziną przyćisnieni: bo fie tho działo przed Sobbotą *Leop* 2.*Mach* 8/26; *Mącz* 30b; drudzy z błazny á pochlebcámi niemáło godzin [multas horas] vtracáią *ModrzBaz*

13; *ActReg* 11; W on čás/ gdy bez porządku wżytko fię mieřzło/ A godzin y włafności fwoich nic nie miało *GrabowSet* E, F.

godzina czego (1): dnia ani światła żadnego v nich nie mářz iedno noc przez cále trzy mieřące wřawicznie tylko czáfu godziny południá tak fię troché ciemności obiášni *BielKron* 295.

godzina czego [= *kiedy coś się dzieje*] (9): A gdy byla iuř godzina wieczérzē/ liádl za řtol s nimi Iezus mily *OpecŻyw* 89v; *SeklKat* D; ale mu powiedziała panna/ [...] iř nie była godzina odpowiedzi boskiej *HistAl* D2v; *Leop Luc* 14/17; *OrzRozm* M4; Genethliacus Práktikars wedle godziny národzenia czyiego. alias Chaldaeus *Mqcz* 144a; *RejPos* 40v; *CzechRozm* 81v; *WujNT Apoc* 14/15.

godzina czemu (1): gdy przydzie godziná śniadaniu/ przydř tu á iedz *BielKron* 53.

godzina czyja (5): *BielKom* D2 [2 r.]; Horis suis uti, Godřin řwych wřywać/ to yeřt/ nieomiřřkkáwáć [!] pewnych łobie rozłóřonych czářów. *Mqcz* 510b; *RejPos* 110v, 180v.

cum inf (2): Iuřz nam čás godziná grzechow fię káiáci *SkarŻyw* 358 [*idem*] 358.

Ze zdaniem przydawkowym [w tym z zapowiednikami: *ta* (2), *żadna* (2), *ona* (1); *ktorej* (3), *aby* (1), *gdy* (1), *kiedy* (1), *w którą* (1)] (7): tako żadná godzina niecháy niebėdzie ktoreé by mu dzięki ij chwály niedziałál. *OpecŻyw* 64v; *BielŻyw* 32; *GórnDworz* Bb3v; A żadna godziná nie ieřt áby nędzny człek był od vpadku przeřpieczen *RejPos* 142v, 133; *ZawJeřt* 38; *GrabowSet* E4v.

Frazy: »godzina nadchodzi« (1): Vczynił bym tho bárzo rad/ ále iuř godziná obiádu nád chodźi *CzechRozm* 81v.

»godzina przejdzie« (1): IZař godziná przeydřie/ w którąbym ku tobie Gorřkim duchem nie weřtchnął/ o rátunek łobie *GrabowSet* E4v.

»godzina (prze)minęła« = *hora praeteriit Vulg, PolAnt* [szyk zmienny] (5): *MurzNT Matth* 14/15; Aby mu nie minęła iuř żadna godziná/ Iedno iřby závářdy żárl/ práwie iáko świniá. *RejWiz* 169; *BudNT Matth* 14/15; *ZawJeřt* 38; *WujNT Matth* 14/15.

»przydzie (a. przyszła) godzina« = *facta est hora Vulg, PolAnt; venit hora Vulg* [szyk zmienny] (6): á gdy ona godzina przyřřła gdy był przyřzekł řtanąć, tedy on řtanął y řzedł do Dionifiuřa *BielŻyw* 30; *SeklKat* D; *BudNT Luc* 22/14; *LatHar* 716; Zápuř řierp twoy á řni/ gdyř przyřřła godziná řęcia *WujNT Apoc* 14/15, *Luc* 22/14.

Zwrot: »godziny doczekać« (1): á ieřli on ieřt fáłřzerz iáko wiem: nie řyw go Boże moy/ áby tey godziny nie doczekał. *SkarŻyw* 390.

Wyrażenia: »długa godzina« (1): A tu przykładem řwoim gdy fię řam modli/ y takie mieřfće/ y taki nocny čás/ y tak długie godziny ná modlitwę obiera: wielce iá nam záleca. *SkarKaz* 608a.

»dzisiejsza godzina« (1): Śczęřliwy czásie dřiřieřřzey godziny Zechmy doczkali poćieřzney nowiny *KmitaPsal* A2.

»kařda godzina« (4): *RejPos* 110v, 180v; gdyř nie zliczona liczbá ieřt tych rřeczy ná kařdą godzinę przyřadáiących/ ktore přędkiey rády potrzebuią *GórnRozm* M3v; *GostGosp* 66.

»szczęřna godzina« (1): ieřliřeć řie tá řzczęřna godziná kiedy trefi/ iř przez wiáre řwoię [...] naydzyeř w řercu řwym tego to Křiřtuřa *RejPos* 275v.

»ta godzina« (6): *GórnDworz* Bb3v; *RejPos* 133, 275v; A tak přeczcři nie řřkodác wářyc tey godziny/ Bo y o łobie znadzieř [!] tám pewne nowiny. *RejZwierc* 29v; *SkarŻyw* 390; *GórnTroas* 39.

»wieczorna godzina« = *serotina hora Mqcz; vespera hora Vulg* (3): á iuż była wieczorna godziná/ przyſzedł do Bethániey z dwiemanáfcie. *BibRadz Mar* 11/11; *Mqcz* 389d; *WujNT Mar* 11/11.

»godzina wolna« [szyk 1 : 1] (2): *RejWiz* 140v; iż nigdy żadney godziny wolney nie mamy po wſzytek čás żywotá náłzego/ ábychmy prawie á w cále mogli záchować powinność íwá pánu bogu íwemu. *RejPos* 248.

»żadna godzina« (5): *OpecŻyw* 64v; *RejWiz* 169; iżby był tych Anyołow íwíętych á tych ítrożow ták mocnych nie poſtánowił narodowi ludzkiemu/ nigdyby żadna godziná człowiekowi nędznemu beſpieczna nie była *RejPos* 331, 142v, 333.

Szeregi: »czas, (i) godzina« (5): ale mi yakosmi sprzotkv pyſſáły niewydzacz czosye [!] tam czas y godzina niesye baczeniv y rozvmowy tho yey m. porurvczami [!] *LibLeg* 11/43; *RejWiz* 140v; *KwiatKsiąż* G; *SkarŻyw* 358 [2 r.]. [*Ponadto przy innych szeregach* 3 r.]

»dzień i (albo, ani) godzina« [szyk 6 : 1] (7): *LibLeg* 11/41; *SeklKat* O, T2, T3; niemáľz tego iednego dnia/ tey iedney godziny/ kiedyby męľzczyźná zámilowawſzy/ nie był pilen iáko ieden pies drzwi tych/ ktore polubił *GórnDworz* Bb3v; *ZawJeft* 38; *GostGosp* 36.

W przen (1) : A wy godziny piękne/ tu íę zwiedźcie/Z tey rożey co dzień/ ſwieże wieńce plećcie. *KlonŻal* D2.

α. *W funkcji przysłówka*: »godziny« [zawsze z przydawką] (124) : O Panie Iezu Kriſte íynu boga żywe^{go}/ ienżes godziny iutrzenne dlá mnie nędzne^{go} grzéľńńego człowieka [...] báťz íe a ímutnym bytz ráczyles. *OpecŻyw* 101, 159v; *Vćiećkás* nam był záwždy/ cżaľow przepuľczonych/ Y rátkiem w przykroſćciách/ godzin vtrapionych. *GrabowSet* E.

Ze zdaniem czasowym i przydawkowym [w tym z zapowiednikami: tej (4), kaźdej (1), onej (1); kiedy (3), gdy (2), ktorej (4)] (6): I náleżli Błogoſławionego Fránciľfká/ iż íe oney godziny národził/ kiedy ich mocy w piekle poruľzył. *KrowObr* 144v; To íeť zá ieden dziw nápiľano/ iż tey godziny gdy vmáľł zgorzał páľac Papieľki w Awinium *BielKron* 187, 166v; *BudBib Iudith* 9/1; Wroćiľ íę bráť on/ y poznaľ íľz tey godziny zdrowá zoľtáľá/ ktorey ono ſľowo mowiľ Ekwiciuľz *SkarŻyw* 211; *ActReg* 113.

Wyrażenia: »jednej(że) godziny« = *w krótkim czasie, na krótki czas; una hora Vulg* (15): á za niewieľz iże drzewo wyľoko roľcie, á iedney godziny íe zetná á wykorzeniá precz *BielŻyw* 105; *Leop Apoc* 17/12, 18/10; *RejAp* 150v [3 r.], 151, 151v, 157; *BudNT Apoc* 17/12; *LatHar* [249]; *WujNT Apoc* 18/17, 19; *WysKaz* 47; *SkarKaz* 383a.

»jednej godziny« = *równocześnie* (2): O milá panno wrotz íe do íwégo przybytku/ bychom iedneé godziny íyna z matką nie ítracili *OpecŻyw* 146v; *CzechRozm* 265.

»kaźdej (a. koźdej) godziny« = *omni hora Vulg* (24): *TarDuch* B6; Bo to vrząd náľz niewieſći/ Dzyatećki rodzić w boleſći/ Káźdey godziny pilnowáć/ Kto íe chce dobrze wychowáć *BielKom* G3v, G; *LubPs* C3v; *KrowObr* 78v [2 r.], Ss3; *RejZwierz* 61v; ktory [*Jakub*] chwałę Bożá káźdey godziny co dáľey to ſzyrzey miedzy Krzeſćiáńſtwem z bráćią ſwoią rozmnażaľ. *BielKron* 139v, 166v, 178, 192, 195v, 219 (9); *BielSpr* 39, 51v, 76; *KochPieſ* 35; *ArtKanc* A10; *GrabowSet* X3v; *WujNT* 1.*Cor* 15/30.

»ktorej((że)kolwiek) godziny« = *qua hora Vulg* (16): *RejKup* k7; bos obiećzał, iż ktorey godziny weſťchnie człowiek za grzechy, odpuľciľz íemu. *WróľŻoľť* nn7v; *LubPs* D4; ktorey kolwiek godziny [*quacumque hora*] vľľyľfyćie dźwięk tráby/ Piľľćzáľki [...] pádniećie ná ziemię/ á dayćie modľę

obrazowi złotemu którym śpisał? *Leop Dan* 3/15; *RejAp* 37v; *HistRzym* 93, 115; *RejPos* 64v, 344, 346; *RejPosWiecz*³ 98v; *KuczbKat* 85; *RejZwierc* 171; *WujNT Matth* 24/43, *Luc* 12/39; *SarnStat* 657.

»godziny nocnej« (1): podz lemną godziny nocney á vkażęc ią *HistAl* A7v.

»onej(że) godziny« = *w tej samej chwili, zaraz potem; in illa hora Vulg, PolAnt; illa hora, (in) ipsa hora Vulg* (17): *KrowObr* 144v; *ONEyże* godziny przyłthapili zwoleńnicy do IEZVfá/ mówiąc *Leop Matth* 18/1 [*idem*] AAA4v; *BibRadz Matth* 10/19; *LatHar* 694; *Oney* godziny (*marg*) *Onego* dnia ábo w on dzien. 3 L.K.G.S. (–) kto będzie ná dáchu/ á naczynie iego w domu; niechayże nie śchodzi brác ie *WujNT Luc* 17/31, *Matth* 10/19, 26/55, *Mar* 13/11, *Luc* 2/38, 7/21 (12).

»onej godziny« = *wtedy* (1): A iako doktor ofwiéztzony/ ij ijnłfy doktorowie nábożni mówią: Iże oné godziny bołtwo iego náfwiełłfę widziało wfłytę obyczáy męki ij okrutnołtz ganiebné śmierci *OpecŻyw* 102.

»tej(że) godziny« = *w tej samej chwili; eadem hora PolAnt, Vulg; in ipsa hora PolAnt; in illa hora Vulg* (27): *OpecŻyw* 55, 133v, 168; *MurzNT Luc* 10/21, 24/33; bo iefli mu ćci á chwały nie daćie teyże godziny będziecie wrzuceni w piec ognia goráiącego *Leop Dan* 3/15, *Act* 22/13; *BielKron* 187, 306v; *RejPos* 28v, 111v; A moy Báran bá fskoro przyłtał teyże godziny zołtał otwiernym v páná. *RejZwierc* 65; *BudBib Iudith* 9/1; *CzechRozm* 265; *SkarŻyw* 127, 211, 212, 286, 429, 463; *MWilKHist* K3; *CzechEp* 172; *ReszList* 164; *ActReg* 113; Y rzekł Iefus Rotmiłtrzewi: Idź; á iákoś wwierzył niechći fię sítanie. Y ozdrowiał fługá teyże godziny. *WujNT Matth* 8/13, *Luc* 24/33, *Act* 22/13.

»tej(że) godziny« = *teraz; ex hae hora Vulg* [szyk 8 : 1] (9): czo my zapoczyechá dayefch gdy ya yvfch the godziny mułcha [!] vmrzecz, a boyá fzye. yłz dla grzechow mogych, bądá potápyon *PowUrb* +; *OpecŻyw* 99; *PatKaz III* 123; *RejJóz* P6v; *HistAl* A6; *Leop Iudith* 6/6; Pánie Iezu Chryfće [...] tyś vftá lwom w iámie Dánielowey zawiázał/ wfpomofz mię godziny tey. *SkarŻyw* 187, 566; *LatHar* 591.

»godziny wieczornej« (3): *OpecŻyw* 90v; Iezu kthorys godziny wieczornej od Iozepha y od Nykodema z kzyża [!] był zięt. fmi. fie nad nami. *TarDuch* C6v; *HistAl* A7v.

»wszel(a)kiej godziny« [szyk 2 : 1] (3): *KrowObr* 177; *ArtKanc* N13; Myśli zefzły żáłołne/ Co/ iáko głódne Hárpije/ y fprołne/ Dufzę mą trapią/ godziny wfzelákiej/ Stráchem *GrabowSet* L.

»żadnej godziny« (3): *OpecŻyw* 64; z drugiey ftrony Turcy fzturmowali do obozu/ żadney godziny náłzym odpoczynác niedáli *BielKron* 312v, 312v.

Szeregi: »godzin, czasow« (1): Potrzeb wfzelákich godzin/ czáfow przez Bárwierce y DOktory náznaczonych dodawáią/ według tego iáko czyiá choroba potrzebuie *ReszHoz* 118. [*Ponadto w innym połączeniu strukturalnym 2 r.*]

»[jakiego] dnia (a. na każdy dzień) i (abo) [jakiej] godziny« [szyk 4: 1] (5): Ná każdy dzyeń y káżdey godziny/ Przybiegáią żáłołne nowiny *BielKom* G; *KrowObr* 78v; By wždy zaráz tey godziny ábo tego dnia zbył z siebie onych ták trudnych myfli/ á odpráwił tę rzecz *SkarŻyw* 286, 463; *SkarKaz* 383a. [*Ponadto przy innym szeregu 2 r.*]

»[jakiej] godziny, na [jakim] miejscu« [szyk 1 : 1] (2): bo iuz ná to fłufzny fpołob máią/ ták iż każdy pilen fwego vrzędu káżdey godziny ná káżdym mieyfcu. *BielSpr* 51v; *CzechRozm* 265.

»[jakiego] roku, (i) [jakiej] godziny« (2): Miłofciwe láto Kryftufowe kóždego roku ftoi y kóždey godziny. *KrowObr* 78v *marg* [*idem*] Ss3.

β. W funkcji przysłówka: »godzinę« (2) :

Wyrażenia: »godzinę w noc« (1): A bylo godzinie wnocz *LibMal* 1544/80.

»te godziny« (1): Zyi nam Pánie te godziny Ták iáko Phenix iedyny *KmitaPsal* A3v.

γ. Wyrażenia przyimkowe w funkcji przysłówka:

»do godziny« [zawsze z przydawką] (13): A niechay siedzą przyfluchawáiąc fkarg po Mfzy nálfzý/ áž do godziny obiedniéy [ad horam prandii *Jan Stat* 291] *SarnStat* 324 [idem] 946, 968.

~ W charakterystycznych połączeniach: do godziny nieszpornej, obiedn(i)ej (2).

Wyrażenia: »do godziny w noc« (1): Thamze ydacz nadfchedl duv wolu pod Gayem wfzy [...] y od zaranku afch do godziny wnocz ftrzegł nanye wekrzu. *LibMal* 1551/163.

»do tej(że) godziny« (9): ij taką tam oboie wielką boleftz mieli/ ktoré nigdy ieffcze byli nievczuli až do téy godziny. *OpecŻyw* 137; *SeklKat* C3v, X; *BibRadz* 1.Cor 4/11; *BielKron* 251; *SkarŻyw* 115; *WujNT Act* 10/30, 1.Cor 4/11; *GosłCast* 15. ~

»na godzinę« (27):

~ Wyrażenia: »na godzinę jedną« = (na) krótko; in hora una *PolAnt*; una hora *Vulg* [szyk 1 : 1] (2): Tedy Dániel/ ktoremu imię Beltefzácár (ítał) zdumiawfzy fię iáko ná godzinę iedną *BudBib Dan* 4/19[16]; *WujNT Apoc* 17/12.

»na jedną godzinę« = równocześnie (1): ták ifz ná iednęfz fię prawie godzinę zefzli y Książę y kował. *SkarŻyw* 165.

»ani na jedną godzinę« = ani trochę (1): yáko Páweł f. kyedy fáłfłfywi álbo obłudni brácya chćyeli/ áby Titá był obrzázał/ nye vftampil im áni ná yedną godzinę *KromRozm III* N4v.

»na każdą godzinę« (15): *ForCnR* C3; *GliczKsiąż* Cv; *Leop* 1.Cor 15/30; Omnibus horis, Ná każdą godzinę. *Mącz* 263c, 166d; *RejAp* 82v, 96v; *GórnDworz* Bb6v; *RejPos* 298, 342v; *SkarŻyw* 120, 399; chciał bym mu ná każdą godzinę powiedzieć/ áby mię wpludry etc. całował. *ReszPrz* 48; *GórnRozm C*; *GostGosp* 132.

»na onę godzinę« (1): czytał y myślił w ten czás pod drzewem siedząc Náthánaél. y dał mu tám Pan Bog ná onę godzinę wielką fkruchę *SkarŻyw* 383.

»na wszel(a)ką godzinę« [szyk 3 : 1] (4): *OpecŻyw* 19; Cnotá fwiętá á fławá pocźciwofcia wielką/ Ktora ie ząwždy zdobi ná godzinę wfzelką. *RejWiz* 102v; *Zywifz*, chowáfz, y dáruielfz/ á wfzem dobrym opátruiefz/ ná wfzeláką godzinę. *ArtKanc* T11v, L2v.

Szeregi: »na każdy czas i godzinę« (3): *GliczKsiąż* Cv; *SkarŻyw* 120; W każdym gmáchu ma bydź ząwždy chędożniuchno ná każdy czás/ y godzinę. *GostGosp* 132.

»na godzinę, (i) na dzień« = in horam et diem *Vulg* (4): Rozwiązani fą tedy oni czterey Aniołowie zgotowani ná godzinę/ y ná dzień [in horam (marg) et diem (-)]/ y ná miefiąc/ y ná rok/ áby pomordowali trzecią część ludzi. *BibRadz Apoc* 9/15 [przekład tego samego tekstu (3)] *RejAp* 81, 82v; *WujNT Apoc* 9/15.

»na każdą godzinę i na [jakimś] miejscu« [szyk 1 : 1] (2): Ztą zbroią we dnie y wnocy/ y ná każdą godzinę/ y ná każdym mieyfcu chodzić małz *SkarŻyw* 399, 120. ~

»o godzinie« [zawsze z przydawką] (6): on Nazayuthrs o Nyefpornych godzinach vmarl. *LibMal* 1552/168; *ArtKanc* D11v; *LatHar* 312.

~ W charakterystycznym połączeniu: o godzinie nieszpornej (3).

Wyrażenia: »o tejże godzinie« = o tej samej porze (2): I rzekł Pan do Iozue: Nieboysie ich: Bo iutro oteyże godzinie [*hac eadem hora*]/ ia the wśłyftkie dam ku zránieniu przed oblicznością ludu Iłráelłkiego *Leop Ios* 11/6; *SkarŻyw* 510.

»o tejże godzinie« = równocześnie (1): Y Wagá/ chočia ciemna/ króm znáku nie minie: Bo zniá Bootes włchodzi o téyże godzinie Arkturem roświécony *KochPhaen* 21. ~

»od godziny« [*zawsze z przydawką*] (21):

~ Wyrażenia: »od onej godziny« = *ex illa hora* *Vulg*, *PolAnt*; *ab illa hora* *PolAnt* [*szyk 10 : 1*] (11): *OpecŻyw* 148; Y vzdrowiona ieft oná niewiałthá od oney godziny. *Leop Matth* 9/22; *BibRadz Matth* 17/18[17]; *RejPos* 45v, 74; *BudNT Matth* 15/28; *LatHar* 735; *WujNT Matth* 9/22, 15/28, 17/18[17], *Ioann* 19/27.

»od tej (to) godziny« = *od chwili obecnej*; *ab hac hora* *JanStat* (9): Iuż od tychmiáft/ tzuż od téy godziny/ nie będę pitz śwami s tego vrodzenia macżycznégó *OpecŻyw* 93; Ia N. obrany Biłkup P. od tey tho godziny nápotym/ poślufzny będę Świętemu Piotrowi/ y fwięthey Apóstołłkíey Rzymłkíey łtolicy *KrowObr* 127v, 36, 128; *SkarŻyw* 189, 211, 392; *SarnStat* 41, 1095.

»od tejże godziny« = *od owego momentu* (1): Potym rzekł do zwolenniká: Oto mátká twoiá. Y od teyże godziny wziął iá zwolennik zá fwoię. *Leop Ioann* 19/27. ~

»od godziny do godziny« = *przez dobę* (12): á ztey małci na fleytuch plałtrzyk vcżynić/ [...] á to do tey rozpadliny włoż á niechaygo tam od godziny do godzny [.] *FalZioł* V 107; *ZapWar* 1534 nr 2410; ná oczyścienie vłtáwili wielki połt/ to ieft/ od godziny do godziny nic nie ieść áni pić *BielKron* 97, 68, 206v, 315v; *SienLek* 91, 124v, 125; ále ftrzelác bes przełtánia od godziny do godziny/ áby obegnáncy nie mogli potwierdzác murow áżby do gruntu vpádły *BielSpr* 75; Bo nie tylko Marćina tkáią do młyná: áby w dzień fwoy młynármom robic nie dał: ále im pálce y cewy łamał/ iełliby fię robić od godziny do godziny ważyli *CzechEp* 83; *GostGosp* 62.

»około godziny« [*ze zdaniem przydawkowym*] (1): Sub horam pugnae, Około tey godziny/ którey fie mieli potykác. *Mącz* 425a.

»przez godzinę« (1):

~ Szereg: »przez godziny i chwile« (1): cokolwiek ia kiedy mam czynić/ mowić/ álbo myślic we dnie y w nocy/ przez godziny y chwile żywotá mego. *LatHar* 489. ~

»w godzinę« (27): Iezufa milégó w niełłsporná godzinę s krzyża feymowanijé. *OpecŻyw* 154; *OpecŻywSandR* nlb 5; Nie zázyábyayże ciálá/ też go názybt nie pal/ [...] Włzákoż w łłufzná godzinę day mu odpoczýnác *RejWiz* 62; *LatHar* 312.

~ w godzinę czego (4): *MurzNT Luc* 1/10; *Leop Luc* 1/10; *LatHar* 686; Y połłał łługę łwego/ w godzinę wieczery [*hora cenae*] *WujNT Luc* 14/17.

W charakterystycznych połączeniach: w godzinę nieszporną (3), słuszną, wieczery.

Wyrażenia: »w bożą godzinę« = szczęśliwie, pomyślnie (1): Iedź gđzieś vmyślił/ iedź w Bożą godzinę Cnotliwy ziemku *KlonFlis* D4v.

peryfr. »w godzinę chłódną« = *rano* (1): Gdy lecie: tedy w godzinę chłódną/ to ieft gdy flończe włchodzi/ możelż puścić *FalZioł* V 61v.

»w dobrą godzinę« (6): Bene auspicari aliquid. W dobrą godzinę co począć czynić. *Mqcz* 21d; *WSiaday* z dobrym fercem/ ó królu cnotliwy/ Y w dobrą godzinę/ ná fwóy koń chętny *KochPs* 28, 61; *KochEpit* A2v; *KochPam* 82; *WyprPl* C4.

»w jedną godzinę« = *w krótkim czasie* (1): Biádá/ biádá/ miásto ono wielkie Bábilonia/ miásto ono mocne: iż w iedną godzinę [*una hora*] przyšedł ład twoy. *WujNT Apoc* 18/10.

»w jedną godzinę« = *równocześnie* (1): W piątki w iedną godzinę wšyſcy iedzą/ bo ieden chodźi od domu do domu tłukąc kiycem we drzwi wołaiąc *BielKron* 464v.

»w każdą godzinę« (1): Zwłazczá iż ná to mieyſce/ iuż ſie Fraucymer toczy/ Ktory w każdą godzinę/ coſ dziwnego kroczy. *PaxLiz* D2.

»w onę godzinę« (3): *MurzNT Matth* 18/1; *Leop Luc* 1/10; W Onę godzinę [*in illa hora*] przyſzli do Ieſufa vczniowie/ mowiąc *WujNT Matth* 18/1.

»w szczęsną godzinę« (1): A ty/ o pánie/ rácz wnidź do ſwego pokóia/ W ſzczęsną godzinę rácz wnidź ty/ y Arká twoia. *KochPs* 195.

»w(e) złą godzinę« (2): Thák Rurał nyeborak we złą godzinę był przyjechał ná Syiem. *GliczKsiqż* 12; *Mqcz* 120a.

Szeregi: »w czas, (i) w godzinę« (3): A gdy to ſobie w czás y w godzinę przeſtrzeże/ będzie pytał ná Práwie. *GroicPorz* vv, v; *Infauſte*, et *Infelicit*er idem. Nie w dobry czás w złą godzinę. *Mqcz* 120a.

»w godziny i momenty« = *zawsze* (1): ábyſ raczył ſtrzedz tego wšyſtkiego/ we dnie y w nocy/ w godziny y momenty. *LatHar* 18. ~

»w godzinie« [*zawsze z przydawką*] (6):

~ *Wyrażenia*: »w każdej godzinie« (2): Zyły nie/ twoy gniew/ zrownał páięczynie/ Wždy piozno/ ácz ſchnie człek/ w każdej godzinie *GrabowSet* Q3, K4v.

»w onej godzinie« (2): *BudNT Matth* 26/55; A w onej godzinie [*in illa hora*] ſtáło ſię wielkie trzęſienie ziemi *WujNT Apoc* 11/13.

»w tejże godzinie« = *natychmiast* (1): gdyż Piotr w teyże godzinie po wyznaniu/ od páná ſzátánem názwan *NiemObr* 33.

»we wszelakiej godzinie« (1): Podź że iuż teraz do mnie/ fercá ma ochłodo/ We wſzelakiej godzinie/ ma pewną [!] ozdobo. *PaxLiz* Dv. ~

»za godzinami« [*z przydawką*] (1): Czemu ſie przyiaćiele y ſłudzy przypátruiąc/ vproſili áby zá łatwieyſzemi godzinámi/ liſtow álbo kart kilkanaſcie Dozoru domowego nápiſać kazał *GostGospSieb* +3v.

a. *Czas, kiedy dzieje ſię coſ waźnego* (228): Othoż ſłyſzyſ iż ie obiecuie mocno záchowác y ſtrzedz ich czáfu naſroſſzey godziny/ kthora ma przyſć ná wšyſthek ſwiát ſtráſznego á ſpráwiedliwego ładu iego. *RejAp* 40; Thedy on rycerz gdyż był puſzczon do lwá: bárzo ſie bał czekaiąc godziny rychłoliby był roſtárgan od lwá. *HistRzym* [118]; *SkarŻyw* 383.

godzina czego (26): gdy ſie przybliżał czás ij godzina bożego narodzenia/ powſtála panna z wielkie radoſcij *OpecŻyw* 15, 104; *PatKaz II* 56v; *RejAp* 119v; *BudNT Cc7v marg*; *CzechEp* 239; *GrabowSet S*; *LatHar* 643; ia teź ciebie záchowam od godziny pokuſzenia [*ab hora tentationis*]/ ktora przyſć

ma ná wŕzytek ťwiát kuťić mieťzkájące ná ťiemi. *WujNT Apoc 3/10*, s. 354, *Apoc 14/7*, Bbbbbbb4v; *SiebRozmyťl* [A4]v. Cf »godzina ťmierci«.

godzina czyja (26): *OpecŻyw 75v*, 91, 106v, 172v; A nigd go niepojmał/ Bo była ieťzcze nieprzyťzła godzina iego. *MurzNT Ioann 8/20* [przekład tego samego tekstu *OpecŻyw 75v*, *Leop ZZ*, *WujNT Ioann 8/20*]; *KrowObr 154*; *Leop ZZ*; *RejAp 125*; gdyť widziť iť čás twoy záfťze ťtoi przed oczymá twoimi/ á niewieťz ktorey godziny przypádnie tobie obieána godziná twoiá. *RejPos 6v*; Niewiáťtá gdy rodzi/ wielká boleťc ma/ iť przyťzła godziná iey [bibl.] *RejPos 125v* [przekład tego samego tekstu *CzechEp 23*, *WujNT Ioann 16/21*], 6, 41v; kłóťie móy iedyny/ Ieťczeť mi ťye był niezťtał/ á ia twéy godziny Nieczekáiąc/ znowu cię w ťmutná ťięmię ťieię *KochTr 12*; *CzechEp 23*; *NiemObr 64*; *ArtKanc S4*; *LatHar 720* [2 r.]; *WujNT Luc 22/53*, s. 308, 310, *Ioann 7/30*, 8/20, 13/1, 16/21; ťwiátá godziná oťtátnia iáko ťię ma rozumieć *SkarKaz Oooo2c*.

cum inf (1): A Apoťtoł Poweł [.] ťwięty nas w tym przeťtrzeaga/ mowiąc: Wiedząc ten čás/ ťe iuťz nam čás y godzina powťtác ze ťnu. *WerGoťc 267*.

Ze zdaniem przydawkowym z odcieniem czasowym [w tym z odpowiednikiem: *ta* (4); *aby* (10), *gdy* (9), *kiedy* (6), *ktorej* (6), *w którą* (5), *ťe* (4), *iť* (2)] (42): *LibLeg 7/98v*; *OpecŻyw 50* [2 r.], 104v, 163v, 172v; *KrowObr 23*, 237v; *RejAp 34*, 125; Zboťna to godziná była ktoreiem dał zapłátę zá nię. *HistRzym 58v*; *RejPos 61*, 146v; *RejPosWiecz*³ 99v; *Grzegťm 7* [2 r.]; *RejZwierc 166*; *BielSpr 76*; *BiałKaz Ev*; *BudNT Ioann 5/25*, 28, 16/2; *CzechEp 22*; IAnie/ cięrp iáko moťeťz: przydťie tá godziná/ Ze ludťiom złym bęđie ťwa záplácona winá. *KochFr 102*; *WerGoťc 231*; *LatHar 54*, 591; *WujNT Matth 25/13*, *Ioann 4/21*, 23, 5/25, 28 (11); *WysKaz*)(2v; O ťczęťliwa godzino/ w którás ťię rodťiła *SiebRozmyťl L*; Boť ty rzekł: Teraz ieťt godziná/ áby vmárli ťlucháli głófu Syná Boťzego/ á ktorzy vťťyťzł/ oťyia. *SkarKaz 387b*; *PaxLiz C3v*.

Frazy: »odeszła, przeminęła godzina« = *transit hora Vulg*, *PolAnt* [szyk zmienny] (3 : 1): vpadł ná ťięmię/ y modliťťie: ieťliťeby mogło być/ áby odeťłá od niego godziná/ y rzekł: Abbá/ Oycze/ wťťyťťkie rzeczy tobie ťá moťne: przenieťze ten kielich odemnie *Leop Mar 14/35* [przekład tego samego tekstu (3)] *BibRadz Mar 14/35*; *LatHar 707*; *WujNT Mar 14/35*.

»przybliťza ťię godzina« [szyk zmienny] (7): *OpecŻyw 15*, 100, 104, 104v; *LatHar 648*, 693; oto przybliťziła ťię godziná [*appropinquavit hora*]/ á ťyn człowieczy bęđie dan w ręce grzeťznikow. *WujNT Matth 26/45* [przekład tego samego tekstu *OpecŻyw 104v*, *LatHar 693*].

»przy(j)dzie (*a*. przyszła, *a*. ma przyťć, *a*. idzie), przychodzi godzina« = *venit hora Vulg*, *PolAnt*; *hora est iam Vulg* [szyk zmienny] (52 : 6): *LibLeg 7/98v*; *OpecŻyw 50* [2r.], 51v, 75v, 91, 163v, 172v; *MurzNT Ioann 8/20*, 17/1; *KrowObr 23*, 154, 237v; *Leop Mar 14/41*, ZZ; *BibRadz Mar 14/41*; *RejAp 119v*, 125; *RejPos 41*, 125; *Grzegťm 7* [2 r.]; *BiałKaz Ev*; *BudNT Ioann 5/25*, 28, 16/2, 4; *CzechRozm 230*; *CzechEp 22*, 23, 239, 270; *KochTr 102*; Pánowie towarťyťe/ niechcę od was zá zapłátę pieniędzy [...] tylko wáfzey krwi wáfney/ doťyćieťcie mi wiernie ťluzyli/ iuťz teraz przyťzła godziná/ ábyťcie wťięli zapłátę zá grzechy wáfze. *WerGoťc 231*; *Górntroas 57*; Nie iť ťwiát mey ťtráty Chcąc; w tyťťiac zdrađ ieťt vzbroidony; Ani/ ťe ma przyťć oťtátnia godziná/ Żywot mi brzydťi *GrabowSet H4v*; O Oycze ťpráwiedliwy/ y záfťdzy chwálebny/ przyťzła godziná/ áby był doťwiadczony ťługá twoy. *LatHar 591*, 591; *WujNT Mar 14/41*, *Ioann 2/4*, s. 310, *Ioann 4/21*, 23 (20).

Zwrot: »nie wiedzieć godziny, o godzinie; wiedzieć godzinę; godzina nie jest wiadoma« = *de hora nescire Vulg, PolAnt; nescire horam Vulg* [szyk zmienny] (20 : 3; 1; 1): *SeklWyzn* e2v; *SeklKat* R; *HistAl* B6v; *MurzNT Mar* 13/32; *BielKom* B4; *LeovPrzep* K; Ale iefli fie nie obudził/ przypadnę ná cię iáko złodzyey/ á nie będyełz wiedział godziny kiedy do ciebie przydę. *RejAp* 34, 90v, 96v; *RejPos* 6v, 7v [2 r.], 40, 146v, 340, 340v; *RejPosWiecz*³ 99v; *RejZwierz* 166; *BielSpr* 76; *LatHar* 51; Dzień on y godziná nikomu nie ieft wiadoma. *WujNT Yyyyy*3, *Matth* 24/36, 25/13, *Mar* 13/32; *WysKaz* 47.

Wyrażenia: »dobra godzina« (1): GDzieśkolwiek ieft/ Bożec pošli dobrą godzinę *KochPieś* 9.

»(nie)szczęśna (a. szczęśliwa) godzina« (9): O yakofz żądlyuye oczekauał fyneon oney fczálfney godziny wktorą by mu rzeczono ogláday tą panną ktora porodzyła zbauyczyela fzwyata *PatKaz II* 62, 56v; *RejJóz* P8; *HistRzym* 45; *ArtKanc* R17v; O niefzczęfna godzino coś mnie w świat wydała/ Cżemuś nie rádniey z mátki do grobu podála? *GrabowSet* A4v; *SiebRozmyśl* L; *PaxLiz* C3v, E3.

»ona godzina« [szyk 4 : 1] (5): *PatKaz II* 62; *BibRadz Mar* 14/35; *RejAp* 41; *WujNT Mar* 14/35; A niech pocznę dziś vmierać Pánie BOże moy/ pierwey grzechom y fwey woli y namiętnościom moim: á potym y świátu/ ktorego blizki náftępuie koniec y czás bárzo niepewny: áby mię oná godziná nie náfzła iáko złodziey/ nád czekánie y czuyność potrzebną. *SkarKaz* 423b.

»ostateczna (a. ostatnia jest) godzina« = *według Biblii okres od przyjścia Chrystusa do końca świata; novissima hora Vulg* [szyk 10 : 1] (11): iż piłmu ś. nie wierzy/ ktore iuż ty włytyki látá od národzenia Mefyalfzowego/ ábo od poftánowienia prze zeń od Bogá nowego przymierza/ názywa oftáteczną godziną/ y fkończeniem wiekow/ á nie czálem tylko oftátecznym. *CzechEp* 354, 351 [3 r.], 353 [2 r.], 354 [2 r.]; Synackzowie/ oftátecznać ieft godziná: a iákości fłyfzeli iż Antychrift idzie: teraz wiele Antychriftow náftáło. fład wiemy/ iż ieft oftátnia godziná. *WujNT I.Ioann* 2/18 [przekład tego samego tekstu *CzechEp* 351, 353]; *SkarKaz* Oooo2c.

peryfr. »ostatnia (a. ostateczna) godzina« = *śmierć* [szyk 3 : 2] (5): Rzekł mu Serapis/ dobra rzecz ieft y krom boleści oftátniey godziny nie wiedzieć *HistAl* B6v; Ci tefz lák w rękach fwoich nietrzymáią/ ktorzy fie tu na fwiećie ná długie mięfłkánie funduią/ ná fmiereć y ná godzinę oftátetzną/ rzadko álbo nigdy/ niewfpomináią. *KrowObr* 186v; *RejAp* 41; *GrabowSet* H4v; *WysKaz* 3.

»godzina śmierci, śmiertelna« (13 : 1): ktory koly czlowek czcze albo fzlifchy czyfz [!] thy modlitwi themu bądye włyzawyona godzyna fzymyerczy yego. *PowUrb* +4v; *OpecŻyw* 51v; *SeklWyzn* e2v; *KrowObr* 155v; *RejAp* 96v; *SkarJedn* 326; Godziná śmiertelna minąć mię nie mogła *WisznTr* 31; *LatHar* 648; *WujNT* 292; *WysKaz*)(2v; O mój namilfzy Pánie/ vczyńże téz taką láfkę zemną czáfu godziny śmierci moiéy *SiebRozmyśl* D4v, Ev, K, Kv.

»ta godzina« (12): *OpecŻyw* 50, 163v; *PatKaz II* 56v; *RejAp* 90v; *RejPos* 7v, 146v; *CzechEp* 22, 354; *KochFr* 102; Oycze/ záchoway mię od tey godziny. Lećiem dla tego (*marg*) to ieft, ábych vmárl. (–) przyfzedł ná tę godzinę. *WujNT Ioann* 12/27, *Ioann* 16/4.

»zła godzina« (1): Ia w tym winná nie będe; zła przyfzła godziná: Zkąd przyczyná złego ieft/ tám zoftawa winá. *Górntroas* 57.

»złożona godzina« (1): Boć yfcie pewna nowyna Zecz iuż złożona godzyna. Sktoram ieft do cziebie poflan *RejKup* e6v.

Szeregi: »chwila i godzina« (1): rácz ták ípráwić ferce moie/ ábym częśto fię ná onę óstátieczną żywotá niego chwilę/ y godzinę ogládał *LatHar* 639.

»czas, (i, ani, abo) godzina (i lato)« [szyk 17 : 2] (19): *OpecŻyw* 15, 51v, 104; Íż ma bog kazdemu zyawyć. Y czas ímierczy y godzinę *RejKup* 15; *HistAl* B6v; A bez weści [!] íchodziemy/ z omylnego íwiátá/ Nie wiedząc pewnie czáfu/ godziny y látá. *BielKom* B4; *RejAp* 90v, 96v; *RejPos* 6v, 7v [2 r.], 40, 340; *RejPosWiecz*³ 99v; *BielSpr* 76; *NiemObr* 64; *WerGość* 267; *LatHar* 648; *WujNT* 310. [Ponadto przy innym szeregu 1 r.]

»(ani) dzień ani (i, abo) godzina« (13): *SeklWyzn* e2v; *SeklKat* R; *MurzNT Mar* 13/32; Aczkolwiekí tego przyścia [*Chrystusa*] íam Pan Bog wie rok/ dzień/ y godzinę *LeovPrzep* [K]; *RejPos* 340v; ábychmy vítáwicznie záwždy ku tey potrzebie gotowi byli/ gdyż niewiemy nie tylko dnia ále y godziny/ kiedy ná nas z nieobaczká íáko złodziey przypáść ma. *RejZwierc* 166; *LatHar* 51; *WujNT Matth* 24/36, 25/13, *Mar* 13/32, *Yyyyyy*3; *WysKaz* 3, 47.

α. W funkcji przysłówka: »godziny« [zawsze z przydawką] (26) :

godziny czego (4): ktorzy Plánety zwierfchnie we Lwie známieniu godziny národzenia íwego mieli *LeovPrzep* Dv. Cf »godziny śmierci«.

Ze zdaniem przydawkowym z odcieniem czasowym [w tym z odpowiednikami: tej (2), onej (1); gdy (1), ktorej (1), skoro (1)] (3): Íż oney godziny íkoro fię ná íwiat národził/ nátychmiałt wízyftki Dijabły w piekle zburzył *KrowObr* 144v; *RejPos* 341; Y wy gotowi bądźcie: bo tey godziny ktorey fię nie domniemaćie [*qua hora non putatis*]/ Syn człowieczy przyidzie. *WujNT Luc* 12/40.

Wyrażenia: »ktorej godziny« (12): gdyż nigdy nie wiemy kiedy á ktorey godziny ma przypáść ná nas to záwołánie náłze. *RejPos* 258v, 6v, 7v, 61, 248v, 342, 344, *Ooo*4v; *RejZwierc* 171; Czuyćiefz tedy: ábowiem niewiećie ktorey godziny [*qua hora*] wálz Pan przyidzie. *WujNT Matth* 24/42, *Matth* 24/44, *Apoc* 3/3.

»onej godziny« (3): *KrowObr* 144v; *RejAp* 40; Páнно wielebna/ á tegoż Sędziego Mátko: Nádzieio człeká vpádlęgo/ Ty/ Syná íwego gniew/ oney godziny Błagay: y ty próś by odpusćił winy. *GrabowSet* X4.

peryfr. »ostatniej (a. ostatecznej) godziny« = przy zgonie [szyk 5 : 1] (6): *PatKaz II* 81v; *MurzHist* O4v; Day o ítatniey godziny/ nífz fię z światem rozłączymy/ w tobie wfanie *SeklPieś* 15v; Wfpomofz nas godziny óstátetzney. *KrowObr* 176; *SkarŻyw* 4; *ArtKanc* M19v.

»godziny śmierci« (3): *PatKaz II* 81v; Márya mátko [...] thy nas od nieprzyiaćielá záfztzyć/ y godziny ímierci przyimi *KrowObr* 164v, 162v.

»tej godziny« (2): Íż niehcę o was nic wiedzyeć/ bofcie nie czuły/ [...] ánífcie były pilny tey godziny/ gdy was miano powołać na ty gody íwięte *RejPos* 341; *WujNT Luc* 12/40.

β. Wyrażenia przyimkowe w funkcji przysłówka (46) :

»do godziny« [zawsze z przydawką] (4):

~ do godziny czego (2): Papieżowi powiádáli ífz przed śmiercią iego/ od piátku afz do godziny ześcia/ widzieli nadedrzwiami komorki iego/ krzyż złoty na íamym powietrzu wífzący. *SkarŻyw* [474]. Cf »do godziny śmierci«.

do godziny czyjej (1): oto biegamy za światem a za niewolniki jego/ którzy toż mają co y my iedno do nędzney godziny fwey *RejPos* 316v.

Wyrażenia: peryfr. »do ostatniej godziny« = *do śmierci* (1): prośzę tedy/ abyście mi posłuszeństwo wierne zachowali/ [...] gdzie trzeba radzili/ gdzie trzeba/ ręką czynili do ostatniej godziny *BielKron* 244v.

»do godziny śmierci« (1): ieficze przez mały czas będę s wami/ tzuś aliz do godziny śmierci moie *OpecŻyw* 95. ~

»na godzinę« [zawsze z przydawką] (5):

~ *Wyrażenia:* »na onę godzinę« (4): Czekałem cię Panie kiedy mię zawałas: myśleć fię ochotnie odezwąć: aby mię na onę godzinę nic nie trzymało/ ani przefzkadzało do wyłzcia z ciała tego *SkarKaz* 553a,)(2, 423a [2 r.].

»na tę godzinę« (1): Pragnąłbych Anyoła coby mię pośiłał y bronił y prowadził. Służę mu teraz/ a na tę go sobie godzinę zamawia y iednay. *SkarKaz* 423a. ~

»od godziny [czego]« (5):

~ *W połączeniu z liczebnikiem porządkowym* (2): bo aczkoli miły Iezus był błogosławiony od pirwéy godziny jego nświętłégo poczęcia ilé ku dułfy/ wfakoż podług ciała był podróżnik przed fwym zmártwy wftanijm *OpecŻyw* 93v; *RejPs* 198.

Wyrażenia: »od onej godziny« (1): przeto iżeś chował fłowá ciřpliwości moiey/ a ia też ciebie zachowam od oney godziny pokuszania twego *RejAp* 39v.

»od tej godziny« (2): *PatKaz II* 75; Czwarthy przyuyley wzyła yłz od tej godziny narodenya dana yey byla ftrza anyelka *PatKaz III* 114v. ~

»przy godzinie [czego]« (1):

~ *Wyrażenie:* »przy godzinie śmierci« (1): iáka na ten czas/ przy godzinie śmierci moiey/ pądnie boiaźn na dużę moię: iefli nie będzie łáki a miłosierdzia jego świętego? *SiebRozmyśl* 12. ~

»w godzinę« (30):

~ *Ze zdaniem przydawkowym z odcieniem czasowym* [w tym z odpowiednikiem: w onę (3); gdy (2), w którą (1)] (3): któraś dla mnie bárzo mizernego cierpieć raczył na krzyżu/ a zwałzczá w onę godzinę gdy dużá twoiá przenaśláchetnieyła z błogosławionego ciała twego wyłła *LatHar* 280; Prośzę cię przez onę świętą y niewymowną radość/ którą rozradował fię duch twoy/ w onę godzinę/ w którą cię potkało zwiáftowanie Gábryelá Archányoła *LatHar* 487; *SkarKaz* 422b.

Wyrażenia: »w onę godzinę« (5): *RejAp* 40; *LatHar* 143, 280, 487; Coby rad widział w onę godzinę gdy końć poczniefz/ to teraz obmyślay y wykonyway. *SkarKaz* 422b.

»w ostateczną (a. ostatnią) godzinę [czego]« (5): *PatKaz II* 84v; rátu y mię w onę oštáteczną godzinę śmierci moiey *LatHar* 643, 29, 300; żeby ábo náwrocenie fwe miał odkłádáć na godzinę śmierci/ ábo sobie obiecowáć łáfkę Bożą w oštátnią godzinę żywotá fwoiego *WujNT* 292.

»w srogą godzinę« (1): Othoż fłyzyłz iz niewiernikom [...] powiedział/ iz tu krotkie a márne dokończenie ich/ a w onę frogą godzinę [...] obiecał im iz będą biegáć/ wołáć [...] do gor aby ie okryły przed frogością dnia onego *RejAp* 40.

»w straszliwą godzinę« (1): day mi to [...] / áby m w onę łtráfzliwą godzinę / nálażł miłóšierdzie *LatHar* 143.

»w godzinę śmierci« (19): od złošcywego nyeprijacyelya obroń myá wgodzyná łmyercy wzowy myá *BierRaj* 20v; *PatKaz II* 84v; *PatKaz III* 91; Teštáment Iozephá Pátryárchy Cárogrockiego Grekom wšytkim práwie w godzinę śmierci piány. *SkarJedn* 294, 295; *LatHar* 7, 8, 29, 39, 48 (14).

Szeregi: »w godzinę, w czas« (1): A ty dwa działy przyšły przed Bogá w godzinę / w čás / y w dzień łádu ktory miał wczynić miedzy wšzemi narody [*in statutum ex illo iam tempore diem coram Deo universis gentibus*]. *BibRadz Esth* 10/11.

»w dzień i w godzinę« = *in die et (in) hora PolAnt, Vulg* (3): Przyidzie pan łługi onego wdzień ktorego nie mniema / y wgodzinę ktorey niewie *BudNT Matth* 24/50 [*przekład tego samego tekstu* (2)] *WujNT Matth* 24/50 *Luc* 12/46. [*Ponadto przy innym szeregu 1 r.*]

»na którym miejscu i w którą godzinę« (1): bo co dáley to bližey ku łmierci idziemy / á o niey áni wiemy áni myłlimy gdzie nas zdibác á záłkoczyć ma / y ná którym mieyšcu / y w którą godzinę *RejZwierc* 170v. ~

»w godzinie« (1):

~ *Wyrażenie*: »w onej godzinie« (1): Kto łtanie w oney łtráfzliwey potrzebie / Co šwiat odnowi / odmiánę da w niebie? W oney godzinie / pełney trwog / tełknice *GrabowSet* X4. ~

4. Okrešłone przepisami liturgicznymi brewiarzowe modlitwy kapłańskie, odmawiane w Kościele katolickim w okrešlonych godzinach [tylko pl]; *preces horariae Murm, Mymer*¹, *BartBydg*; *horae Cn* (49) : *Murm* 128; *Mymer*¹ 8; *BielKron* 164; Lecž przy łmzey šwiętey y ná inšzych Godžinách / łłufłnie tylko tych ięzykow wżywamy / ktore ošobliwie Pan Chriřtus ná Tytule Krzyžá łwego pošwięcić / y Kościołowi zálećić raczył *WujJud* 182; Nigdy iutrzniey y innych godzin / y łmzey przez cały łwoy żywot nie omiełžkáł / okrom niemocy. *SkarŻyw* 161; *LatHar* 106 *marg*, 302.

Zwroty: »godziny mowić (a. mawiać)« [*szyk zmienny*] (4): Czałem nam y łwiečżky gałył Gdys my godziny mawiali *RejKup* cc4v, Cc; A łá ludzie tego łwiátá / ktorzy dármó chle b iedzą nic nietżynią / [...] rołkołży płódzą / godziny niewiem iákie mowią *KrowObr* 36v; *LatHar* 507.

»śpiewać godziny; śpiewanie godzin« (1; 1): Był ten šwięty / w modlitwie / w śpiewaniu godzin / w płalmach [...] y podnołżeniem myłłi do Pána Bogá nieprzerobiony. *SkarŻyw* 471, 507.

Wyrażenia: »dzienne godziny« (1): czytał / śpiewał / dzienne y nocne godziny / igrzyłk fię y zábaw młó dzieńłkich wiárował. *SkarŻyw* 507.

»godziny kapłańskie, księże« (2 : 2): *Preces horariae*, godziny capłanskye *BartBydg* 121; O Modlitwách Zborowych / o śpiewaniu y o Godžinách Kościelnych álbo Księżych. *WujJud* B6v [*idem*] 183, *SkarŻyw* 412.

»godziny kościelne« [*szyk 11 : 2*] (13): Ten płalm prze wielkoć iego iełt ná częłci rozdzielony / á bywa mowion wgodzinach kołcielnych *RejPs* 174v; *WujJud* B6v, 183, 186v *marg*, Mmv, Mm6v; *WujJudConf* 186v; Ná tym mieyšcu przez długi čás / ná godziny kościelne / iutrznia / niełzpor / Tertię / Sextę Nonę / łłychana byłá dziwna muzyká y śpiewanie chwałących Bogá *SkarŻyw* 179; *LatHar* 302 [3 r.], 507, Aaa7v.

»nocne godziny« (1): *SkarŻyw* 507 *cf* »dzienne godziny«.

Szereg: »godziny, (albo, i) pacierze« [szyk 4 : 2] (6): *SeklKat* F3v; *WujJud* 187v; Godziny kościelne albo Pacierze Księży/ które zową *horas Canonicas*, to ieſt porządzone ná czáły y ná godziny pewne Pacierze/ które Papieżnicy ſpiewáią łobie/ albo mówią/ nie były znáíome onemu Koſciółowi Bożemu pirwłżemu. *WujJudConf* 186v, 187v; *SkarŻyw* 575; *LatHar* 507.

a. *Modlitwy z nabożeństwem do Marii Panny* (18) :

Zestawienie: »Panny Maryjej godziny« (1): Náđ póſpolite modlenie godzin kápłáńfkich/ Pánný Máryey godziny/ ſiedm pſálmow y zá vmárłe przydawał *SkarŻyw* 412.

α. *Zbiór modlitw do Marii Panny* (17) :

Zestawienie: »Rzymskie godziny Panny Maryjej« [szyk *zmienny*] (17): Małz o nim modlitwę w ízołtym rozdzieleniu: ábo tę zmow z Godżyn P. Már. Rzymfkich. *LatHar* 12, 21 *marg*, 24 *marg*, 41 *marg*, 50 *marg*, 54 *marg* (17).

Synonim: **3.** *czas.*

HG